

DRUŽINSKI TEDNIK

Leto XVI.

V Ljubljani, 18. maja 1944.

Štev. 20 (757)

Danes:

Naša nova pravljica

Radovedni slonič

(Gl. str. 4.)

Če nič ne vem, me nič ne boli.

Slovenski rek.

»DRUŽINSKI TEDNIK«

Izšla ob četrtkih. Uredništvo in uprava v Ljubljani, Miklošičeva 14/III. Poštna predal št. 253. Telefon št. 33-32. — Račun poštne hranilnice v Ljubljani št. 15.398. — Rokopisov ne vračamo, nefrankirani dopisi ne sprejemamo. Za odgovor je treba priložiti 2 liri v znakah.

NAROČNINA

1/4 leta 10 lir, 1/2 leta 20 lir, vse leto 40 lir. — V tujini 64 lir na leto. — Naročnino je treba plačati vnaprej.

CENE OGLASOV

V tekstnem delu: enostolpna petlinjska vrsta ali njen prostor (višina 3 mm in širina 55 mm) 7 lir; v oglašnem delu 4.50 lire. V dvobarvni tisku cene po dogovoru. — Notice: vrstica 7 lir. Mail oglaš: beseda 0.50 lire. Oglasi davek povsod še posebej. Pri večkratnem naročilu popust.

Nadaljevanje sovražnih napadov na italijanskem južnem bojišču

Führerjev glavni stan, 16. maja. DNB. Vrhovno poveljstvo oboroženih sil javlja:

Z vzhodnega bojišča poročajo le o krajevnih bojni delavnosti ob spodnjem Dnestru in na karpatskem predmestju.

Oddelki protiletalskega topništva vojske so sestrelili od pričetka vojne na vzhodu 2000 sovražnikovih letal: od tega sta sestrelila oddelki protiletalskega topništva vojske 275 in 279 skupno 300 letal.

Na italijanskem južnem bojišču je nadaljeval sovražnik napade z dovaženjem novih nehotnih in oklepniških divizij proti našemu obrambnemu sistemu s težiščem južno od Cassina. Po ogovornih spremembah polnih bojnih smo izgubili nekaj višinskih položajev. Na drugih oddelkih so bili krajevni vdori v prolinapadu očisti ali zaplenjeni.

Močan oddelk bojnih letal je bombardiral v poznih večernih urah dne 15. maja sovražna oporišča na bojnem področju Cassina z dobrim uspehom. Nastali so požari in eksplozije.

Pri napadih posameznih britanskih motilnih letal na področje Köna in Mannheim, kakor tudi pri doletih v Kielski zaliv so bila v pretekli noči sestreljena 4 sovražna letala. V prvih jutrnjih urah 16. maja so napadi močni oddelki težkih nemških bojnih letal britansko pristaniško mesto Portsmouth z velikim številom razstrelitvah in zažigalnih bomb.

Iz vojaških poročil nemškega vrhovnega poveljstva v preteklem tednu:

Enote nemške in rumunske vojske mornarice in prevoznih oddelkov letalstva so kljub močni sovražnikovi obrambi prepele zadnje na Krimu se boreče nemške in rumunske čete nazaj na celino. Oddelki nemških lovskih in borbenih letal so uspešno podpirali zadnje obrambne boje na Krimu in pri tem v času od 8. do 12. maja uničili 604 sovražnikova letal, 196 oklepnikov in 113 topov. Ob spodnjem Dnestru so nemške čete odbile vse sovražnikove napade. Na ostalem vzhodnem bojišču so se bile bitke le med Karpat in gorami Dnestrom ter južno od Berezine. Nemški brzi polni so v Finskem zalivu pri otoku Lavansariju potopili neko sovjetsko stražno ladjo.

Na južnoitalijanskem bojišču so se naše čete po sriditih bojih, v katerih je sovražnik samo na bojišču južno od Cassina izgubil 50 oklepnikov, umaknile za nekaj kilometrov nazaj proti zahodu na že pripravljene za boje postojanke.

15. maja ponoči je nekaj posameznih britanskih letal odvrlo bombe na mesto Köna.

Severnoameriški bombniki so napadli ozemlje ob Vzhodnem morju in nekatere kraje v zahodni Nemčiji. Škoda je nastala posebno v mestih Stettinu in v Osnabrücku. Naše protiletalsko topništvo je pri teh napadih sestrelilo 41 sovražnikovih letal.

Od 1. do 10. maja je sovražnik pri letalskih napadih na zasedeno zahodno ozemlje izgubil 182 letal, med njimi 120 štirimotornih bombnikov.

Slovensko ljudstvo bo soddločalo o svoji šolski upravi

Odbor za dolenske, notranjske in belokranjske begunce je predložil g. prezidentu generalu Rupniku obširen načrt za zboljšanje javne uprave in predlog, naj ljudstvo spet dobi pravico o soddločanju, kdo bo vzgajal mladino na ljudskih podeželskih šolah. G. Prezident je predlog sprejel in takoj izdal prosvetni obklist nalog da mora pri vsaki nastavitvi učiteljske moči povprašati za svet ljudsko zastopstvo, in sicer zaenkrat županstvo in svet, pozneje ko se bo življenje pri nas spet normaliziralo, na okrajni šolski odbor. Ta dolobča g. prezidenta je že pokazala pozitivno stran. Pokazalo se je, da v nekaterih občinah poučujoče šolsko mladino učitelj, ki niso vredni ljudskega zaupanja in vzgoje nedolžnih otrok.

Tako je ljudstvo spet prišlo do svoje pravice in bo odslej soddločalo pri šolski upravi.

Hišni starešine protiletalske zaštite, pogledjte večkrat, če je zaklonišče v redu in podstrežje izpraznjeno. Plinski in vodovodni zapirali morajo biti vedno prosti in lahko dostopni: pazite na to sedaj, ko dovažate kurivo.

IZ ZIBELI DOMOBRA NSTVA BOROVNICA JE MANIFESTIRALA SVOJE PREPRIČANJE

V nedeljo so se Borovničani in okoličani zbrali na mogočnem protikomunističnem zborovanju, da izpričajo svojo neomajno voljo: borbo do popolnega uničenja komunizma

Nedeljsko protikomunistično zborovanje v Borovnici je bilo morda med najlepšimi in najpomembnejšimi v naši pokrajini. Lepo zato, ker je bilo tako prirčno in spontano, pomembno pa zato, ker se je vršilo tako rekoč v zibelki našega domobranstva.

Borovnica je bila tisti kraj, ki so ga hoteli komunistični »osvobodilci« po vsaki ceni »osvoboditi«. Sleherni napad, ki ni bil mu sledila »osvoboditev«, je pa junaka odbila borovniška posadka prejšnje protikomunistične vaške straže in sedanjih domobrancev pod poveljstvom mladega, odločnega in junaškega stolnika g. Kolmana.

Ta posadka je s svojo odločnostjo obvarovala Borovničane njihovega prepričanja, da ni tudi na njihovih strelah zaplesal rdeči petelin. Ta vaška straža se je odločila da bo tudi po 8. septembru vztrajala na svojih položajih v borbi proti komunizmu. Sprejela je pozneje pod svoje okrilje tudi vse ostale enote vaških straž ki so se morale umakniti pred premocnim sovražnikom, opremljenim z badozlovskim orožjem. Tako je postala prav borovniška vaška straža pod vodstvom stolnika Kolmana jedro poznejše domobranske vojske. Borovnica pa nje duhovna zibelka.

Borovničani so pač zavedajo, kaj so poznamni fantje storili zanje. Ni čudno, če so domobranci v Borovnici izredno priljubljeni. To je dokazalo tudi nedeljsko, protikomunistično zborovanje. Borovnica se je za ta praznik lepo ovenčala. Po vsem trgu so stali visoki mliči, poleg domobranske vojašnice pred kapelico Matere božje je bil pa v zelenju okrašen oder, okrašen z nemško zastavo in našo trobojnico.

Že zgodaj jutraj je bilo v kraju vse živo in veselo. S prvim jutrnjim vlakom so se pripeljali nekaj časov iz Ljubljane, priselila je na tudi domobranska godba, ki je takoj zaigrala udarno budnico.

Ko so se na trgu pred kapelico razmestile domobranske enote in so brhke Borovničanke veselim fantom pripela na prvi rdeči nagelne, se je točno ob devetih pričela služba božja, ki jo je bral višji vojni kurat g. dr. Ignacij Lenek. Proti enajsti uri se je pa pripeljal zastopnik gospoda prezidenta, okrajni glavar g. dr. Maršič. Visokega gosta sta sprejela stolnik g. Kolman kot krajevni poveljnik in stolnik g. Stamenkovič kot poveljnik bataliona. Zbrane goste je toplo pozdravil tudi borovniški župan g. Fran Kovarčič v družbi g. župnika Cirila Jerine.

Po obhodu častne čete in vojaškem pozdravu so se gostje z okrajnim glavarjem dr. Maršičem napotili na častni oder in opazovali mimohod domobranskih enot. Na čelu spreveda je jahal domobranski oddelk na konjih, za njim je šla domobranska godba, za njo na udarna domobranska četa; let je sledil oddelk nemške vojske, nazadnje so pa spet korakali domači domobranci, za njimi pa tudi domobranci iz Rovt in St. Josia, sami prekaljeni boreci. Mimohod je zaključil domobranski kolestarski vod, ki je vozil za oddelkom domobranske baterije.

Na goste, pa tudi na opazovalce, ki so se zbrali na obeh straneh ceste, je mimohod naredil mogočen vtis. Borovničani so mlade borec navdušeno pozdravljali, želeli jim še več uspeha v njih borbi za sveto stvar.

Po končanem mimohodu se je pričelo protikomunistično zborovanje, ki ga je otvoril g. Jože Drinovc. Pozdravil je zastopnika g. prezidenta, okrajnega glavarja dr. Maršiča, poveljnika bojne skupine g. podpolkovnika Lehmana, krajevnega nemškega poveljnika domobranskega stolnika g. Fortuna in vse ostale goste. Za njim je stopil na oder glavni govornik, predsednik delavske protikomunistične akcije, g. Franc Žužek in izvalil:

»V TEH DNEH JE SAMO ENO: NAROD IN BOG!«

Po daljšem uvodu, ki je v njem govornik orisal nekdanje mirno kmetško življenje in današnje trpljenje slovenskega kmeta, se predvsem vprašujemo, kdo je kriv naše bede, kdo je kriv tolikšnega prelivanja krvi nedolžnih žrtev.

KDO SO KRIVCI?

Nujno se nam vrra vprašanje: kdo je kriv temu nam, ki smo hoteli mir na tem svojem blagoslovljenem prostoru, dajajoč Bogu, kar je božjega in svetni oblasti, kar je nienega?

Po teh groznih dneih so nam danes krivci znani. Mnogo jih je, trije pa so glavni.

KRIVA IDEJA

Prvi in glavni krivec je kriva, pogubonosa ideja arijatsko-židovskega komunizma, najhujša nasprotnica krščanske vere in kulture, mirnega so-

žitja evropskih narodov, globokop socialnega miru med delovnimi stanov in med narodi sveta.

POKVARJENO RAZUMNIŠTVO

Druzi največji krivci je sprileno slovensko razumništvo in kulturni boljševizem, sinovi in hčere lagodne meščanske buržuazije.

TERENCI

Tretji glavni krivec je kašiji rod, gadia zalega krajevnih terenskih odborov komunistične stranke v posameznih farah in občinah, ki so zakrivilj poloke po nedolžnem prelite krvi.

»NAJVEČJA KRIVA VERA VSEH ČASOV«

Po besedah sv. očeta v njegovih znamenitih okrožnici »Divini Redemptoris« je komunisti »največja kriva vera vseh časov«, polna usodnih zmot in prevar.

Zato komunizem besno sovraži vse, kar je verskega, predvsem kar je katoliškega in zato pri nas najbolj neusmiljeno kolje ljudi, ki so globoko versko živeli, zato požiga cerkve in župnišča, zato jih spreminja v plesišča in zborovalne dvorane za komunistične mitinge.

Ni res, da bi bila zasebna lastnina zločin in da človek nima pravice do nje. Po naukih vere je človek osebnost z dušo in telesom. Kot tak ima pravico, da razvije svoje osebne lastnosti do viška in si sme pridobivati tudi zasebno lastnino, a pravično in ne v škodo svojemu bližnjemu. Ta pravica je torej omejena, a pravica je.

Kdor noče delati, naj tudi ne je. Je pisano v knjiži postave. Ni pa res, da bi bilo delo edini činitelj napredka človeške družbe, kapital, odnosno produkcijska sredstva pa nič. Obdaja; delo in kapital sta činitelja gospodarstva in napredka človeške družbe. Treba jih je le medsebojno zvezati v delovno skupnost, da bosta tako delo kakor kapital služila posamezniku in skupnosti.

STRAŠNA KRIVDA NASE INTELI GENCE IN TERENCEV

Rekli smo, da je drugi glavni krivec našega današnjega gorja izprileno razumništvo. Kar pogledimo vrhove slovenskega komunizma in OF! Boris Kidrič je sin vseučiliškega profesorja, Aleks Baehler je sin trgovca. Kaj nai rečemo o inž. Sernecu, dr. Marušiču, o sinu dr. Vrhunca, o sinu dr. Puc, o prof. Kocbeku, o uredniku Fajfarju, o ogromni večini učiteljev, zdravnikov, odvetnikov in druge meščanske družbe z ljubljanske promenade?

Tretji glavni krivec današnjega gorja slovenskega naroda so — terenci. Rekrutirali so se iz delomirnežev, mešetarijev, gostilničarjev, trgovcev, faliranih študentov, razvratnih deklin in pa iz tistih delavcev, ki so leta in leta požirali krivde nauke marksističnega evangelija. Tudi pri vas je bilo tako. Kar pogledite se med seboj in ozrite se okrog sebe. Vsi jih poznate in mislim, da tudi sami vedo, kdo so in kaj so. Vedo nai, da ne bodo ušli roki pravice in ljudske sodbe. Pa nai si kupujejo posestva kjer koli in še tako daleč, pa nai se skrivajo po katerih koli uradih, doma ali zunaj doma, pa nai se skrivajo za hrbet tega ali onega zaščitnika.

Govornik je nato našel samo nekaj zločinov, ki so jih terenci zaurčili v Borovnici in okoliških farah in ponudil, da kliče nedolžno prelita kri teh žrtev po pravičnem maščevanju.

Proglas srbskih rodoljubov

Beograd, 10. maja. Donauzeitung piše: Kakor poroča Novo vreme, so izdali srbski prostovoljci, srbski nacionalni četniki in srbska državna straža v Kruševcu po bombardiranju Beograda in drugih srbskih nezavarovanih mest proglas, v katerem med drugim pravijo:

»Bombardiranje Beograda nas iskreno rodoljube ni prav nič presenetilo. Dobro vemo da tistim ki trgujejo z našimi dušami, ni bilo do tega, da bi porušili vojaške naprave v mestih, temveč so namerno metali bombe na stanovanske okraje in tako hoteli kaznovati srbsko lidstvo, ker ni hotelo v gozd, kakor to zapovedujeta London in Moskva. Srbija ima svoje zveste sinove državno stražo, četnike in prostovoljce, ki so napovedali neizprosno boj Titu in njegovim tolmam in postavili živ žid ob Drini in zahodni srbski meji. Tito je utrpel hude udarce. Zato sta mu zdaj hotela London in Washington pomagati. A zmotilna sta se. Z bombardiranjem ne bosta dosegla svojega namena, temveč le še bolj zjelenela duha srbskega naroda.«

Veselje nad porazi Titovih tolp

Beograd, 12. maja. Znani srbski politik in publicist Spalajković je napisal v Novem vremenu članek v katerem med drugim pravi:

»Tito je hotel uničiti srbski nacionalizem. Po čigavem naročilu to dela, vsak Srb prav dobro ve. Komunistična osveta in bolševiške metode mu pri tem delu prav dobro služijo za dosego njegovega cilja. Toda Srbija dobro ve, da pomeni boj proti Titu in njegovim tolmam najusodnejše dobo v srbski zgodovini in v življenju srbsva. V tem boju ne gre le za oboroženo obrambo, temveč za zmago narodnega in človečanskega svetovnega nazora nad Titovimi mednarodnimi, brezbojnimi in barbarskimi metodami.«

Ogroženi narod se je zbral v domobranca, da bo branil svoj dom, vero svojih očetov in svoje življenje.

POZIV GENERALA RUPNIKA

Kadar je sila najhujša, tedaj je božja pomoč blizu: in tako je po 8. septembru stopil na pozornico slovenskega javnega življenja general Leon Rupnik, prezident pokrajinske uprave, ki je slovenskemu ljudstvu povedal pravo besedo. To besedo namreč, da nai se organizira v boj zoper židovstvo in boljševizem in da nai se iz svojih lastnih notranjih moči, z vero v Boga poslavi v boj zoper banditstvo in za organizacijo nove Evrope, kateri hočemo ohraniti krščansko kulturo, in mirno živeti z vsemi narodi v delu za svoje lastne koristi in za napredek človeštva. Edino ta pot je prava, plodonosna in odrešilna.

SLOVENSKO DOMOBRA NSTVO

Takoj nato je poklical v življenje slovensko domobranstvo. In nai samo reče kdo kar koli hoče: gotovo je, da je Nemčija domobranstvo dovolila, ga opremila oborožila in usposobila da operirajo povezano ofenzivno nastopa zoper partizane, ki jim bje pri nas in tudi drugod zadnja ura.

Domobranstvo tvorijo sami člani slovenskega delovnega ljudstva. Oni vedo, da žrtvujejo kri in življenja za vero in za svoj dom in se ne boje smrti. Zakaj le iz tega bo vstalo novo življenje. Ne bi bilo Velike nedelje brez Velikega petka in tudi mi smo si danes popolnoma svesti svoje zmag. Kdor hoče, naj razume. Kdor noče, mu ni pomoči. Po teh strašnih dneih bo samo eno: Bog in narod! Narod bo zmagal in izločil iz sebe vse, kar je tujeza in ne narodovega.

Poslušalci so govornikova izvajanja izredno pozorno poslušali in jih le kdaj pa kdaj prekinili z živahnim pritjevanjem. Ob koncu so viharina odobravanja kar niso mogla poleti. Izpremenila so se v prisrčen pozdrav še dvema govornikoma, zastopnikoma naše mladine, g. Nikolaju Jeločniku in g. Stanku Kocipru.

Gospod Jeločnik je izpregovoril o svetli stvari domobranstva. Domobranci nečelo maščevanja, trdno so pa odločeni, očistiti našo zemljo do kraja in ohraniti našemu narodu čast in poštenje. V leti svetli borbi bodo domobranci zmagali, saj so z njimi Bog, Matji in razbitchana slovenska Domovina.

Drugi govornik, slovenski pisatelj Stanko Kociper, je razložil nomen protikomunistične borbe in naloge domobranstva. Domobranstvo bo dovolil močno, da bo naredilo v naši domovini red in ustvarilo boljše socialne pogoje za življenje nas vseh. Vsakdo bo pa prejel svoje plačilo, poštenjak tisto, kar mu gre, izdajalec in boizajljivi pa tudi ne bodo ušli roki pravice.

Oba govora sta užgala. Poslušalci so vzklicali gospodu prezidentu in domobrancem, pa slišali so se tudi ogorčeni kliči proti komunizmu in njegovim priganjatem.

Za konec tega lepega in spontanega zborovanja so vsi poslušalci zapeli »Hej Slovenci!«, domobranska godba je pa zaigrala slovensko himno »Na preji zaslava slave!« Vsem so zaigrala srca ob teh milih zvokih, ki jih mnogi že več let niso slišali.

Počasi so se lele množice razhajati. Mnogo mladih ljudi je pa še dolgo ostalo na zborovališču, kraisaioč si čas z navdušenim prepevanjem domobranskih in slovenskih narodnih pesmi.

Zasilni izhod iz zaklonišča mora biti zgrajen tako, da je podana čim največja možnost za rešitev iz zaklonišča, če bi se hiša sesula. Zato preizkusite zasilni izhod!

POMLAD 1944

Štiri leta minevajo te dni, odkar se je začela »zaresna« vojna na zahodu, a čez dober mesec dni potečejo tri leta, odkar se bje gigantska bitka na vzhodu. Vmes kratka, a za nas najusodnejša epizoda: razbitje Jugoslavije. In potem, kakor na neslihen zakulisen diktat: revolucija, državljanska vojna, boj vseh proti vsem, moralni in duhovni razkroj...

Tri leta so pretekla od tistih dob, spet je prisijala pomlad, samo v naših srcih je ni več tiste vriskajoče, lahkonoge, ves svet izživajoče, razigrane in prešerne, kakor smo je vsaj prvi krajec še poslednjič doživeli leta 1941. Takrat smo imeli še vsega v izobilju (tudi za večino tistih to velja, da, posebno tistih, ki jim nikoli ni bilo ničesar zadosti); takrat še nismo vedeli, kaj sta dom in domovina in koliko je vredno življenje; nismo mislili, kaj tvegamo, za koga, za kaj in zakaj; nismo slutili, da nam bo marsikaj najdražjega za zmerom izgubljeno.

Danes pišemo pomlad 1944: ledeni možje so za nami, vse zeleni in cveče, sonce dobiva spet moč, narava, vsa bujna in bohotna, nas vabi v svoje naročje. Toda naši obrazi so postali skoraj prerisani za to razkosno lepoto: naše misli ne krilijo več v visave kakor pred tremi pomladmi, naše slutnje le preveč vleče k tlom, v zaklonišča.

V treh letih smo prestali trideset let gorja, izkušeni in trpljenja. Od samega zročnega živčnega doživljanja smo se postarali. In starost je spetela spoznanja v nas. Med njimi ono najhujše in najmračnejše, ki ga je najtežje preboleli:

Sami smo krivi. Nostra culpa...

Še pomniš, prijatelj, kako smo v pozni jeseni 1941, ugrabili, kako dolgo še — takrat, ko je bila skoraj vsa Ljubljana inficirana z geslom o famoznih »dveh mesecih še, pa bo konec —? Še veš, s koliko težavo si pregovoril tucat mladih nacionalistov, naj ne gredo v hrib, češ da je nesmiselno računati s tako naglim koncem?

Ne ti ne jaz nisva takrat slutila, da bomo še 1944. leta v vojni. Zavedala sva se samo, da ni nikjer videti znakov za tako hitro zmago ne te ne one strani.

Videla sva se spet lani 8. septembra zvečer. Bilo je na kipeči in razigrani Aleksandrovi. Oba sva bila živčna, oba sva skušala predoeti v skrivnost naslednjega dne. Ničesar nisva nikomur napovedovala, le o enem sva bila prepričana in sva povedala na glas: vojne se zdalec ni konec, Nemci ne bodo odnehali. In zato sva bila v skrbeh: na eni strani komunisti, na drugi Nemci. Bala sva se enim in drugih, zato sva tudi tako težko komu svetovala tisti večer, kaj naj stori, če mu najin zgled sam ne zadostuje. Marsikateri vrl nacionalist se je takrat v težki dilemi odločil za usodnejšo pot in odšel čez blok. Borge, koliko je bilo med njimi tvojih rešencev iz leta 1941...

Ti in jaz sva ostala. Takrat je to veljalo za riskantnejše. Dva ali tri dni nato so začela kapljati ona strašna poročila o masakru na Grčarih, ki jim takrat nihče ni mogel verjeti. Ali je ti ledeno izpreletelo, prijatelj, ob misli, kakšna usoda bi ti bila namenjena, da si se drugače odločil?

Danes smo v maju. Mladotletje je v deželi in z njim vsa njegova suita fantastičnih novic in prerokb, oznanil in navodil. Spet bo vojne najpозnejše julija konec, spet so anglo-ameriški padalci že pripravljeni, da prilete na dano znamenje v mogočnih rojih nad »drago« jim Ljubljano in jo »osvobod«; spet so vsa usta polna invazije, ne ene, toliko, kolikor je obal, spet se vrta stara lajna o tajnih nemških pogajanjih po eni strani z Angleži, po drugi s sovjeti. In spet lahkoverno verjamemo vse in vsakomur, čeprav so n. pr. letalske »prerokbe«, skrivnostno »napisane pred dobrimi tremi tedni na ljubljansko nebo, tako klavno propadle, da celo ljubljanska ofarija, ki ni nikdar v zadregi za odgovor, več dni ni prišla do sape.

Nesrečna lahkovernost, koliko hudega si je storila! Da ni psihoza o skorajšnjem koncu vojne zajela takrat toliko ljudi, koliko manjša bi bila lanska jesen katastrofa slovenskih življenj! (Da je bilo vsaj Ljubljani prizaneseno, nikakor ni njena zasluga: nihče na svetu ne bi bil prepričel pokolja Ljubljancem, da niso Nemci prehiteli komunistov in jim tako rekoč pred nosom mesto zasedli.)

Kljub vsemu — kljub grenkim in domotožnim spominom, ki nam jih obuja letošnja pomlad, bi ji krivico delali, če bi jo sodili samo s čustveno

ZGODOVINSKI DOGODEK

Slovenska narodna straža v Gorici

Primorske domobranci (slovensko narodno stražo) so Goričani navdušeno pozdravili v svoji sredi. — Primorska po dolgem trpljenju doživlja sončne dni prebujenja

7. maja, v mesecu, ko se pomlad kaže v vsej svoji bujnosti tudi po kraški zemlji in v vsem svojem razkošju po sončni Gorici, je doživela Gorica in z njo vsa naša Primorska velopomenben zgodovinski dogodek. V Gorici je prispela Slovenska narodna straža, narodne enote naših zavednih Primorcev.

Na železniški postaji se je ob prihodu tržaškega vlaka, ki so se z njim domobranci pripeljali v Gorico, zbrala velika množica ljudi. Mladina je zagorela borce, po večini Kraševce in Goričane. Že prekalene v nekaj spopadih na Krasu, navdušeno pozdravljala. Živela slovenska narodna vojska! Pozdravljeni v Gorici! so doneli navdušeni vzkliki razgibanje množice, ki se kar ni mogla nagledati svojih fantov.

Goričanke so domobranci okrasile s cvetjem, z nagelini, rožmarinom in roženkavtom. Posebej so pa na postaji pozdravili častnike in vojaške zastopnike goriške šole SNS in sporočili toplo dobrodošlico njihovega poveljnika nadporočniku Počkaju.

V strunnem koraku in vzorni disciplini so domobranci odkorakali po Korzu v mesto. V gumbinah rožmarina, na levem ročaju na liriški znak v slovenskih barvah z rdečo ladico, ki deli belo in modro polje in v prijetnih uniformah so se takoj vsem tudi na oko prikupili. Po raportu je poveljnik SNS na Primorskem polkovnik Kokali nagovoril novo posadko. Med drugim je izjavil:

»Prišli ste kot stražarji naše zemlje prav v času, ko je zemlja pričakovala dežja. Kakor je zemlja dobila dež, tako je tukajšnja zemlja dobila v vas varuha. Zavedajte se, da niste sami, da so ob vaši strani še druge sile in da ste doma. Pozivam vas, da ste pošten, da čuvate svoj glas, da ste dobri, da branite čast svoje zemlje in da ne zavrzete svoje časti. Zavedajte

se, da ste v kraju, kjer žive tudi Furlani in Italijani, zato ne izjavljajte nikogar. Prepričan sem, da boste živeli pošteno in zadovoljno, ker ste vsi domačini.

Ko se je četa predstavila pooblaščenemu višjemu vodje SS Sturmbannführerju Tausu, je polkovnik Kokali poudaril, da se bodo morali in fanije Slovenskih narodnih straž zmerom odločno in pogumno boriti ob strani nemške oborožene sile proti skupnemu sovražniku komunizmu.

Sturmbannführer je nato četi odgovoril, da so domobranci bori enakovredni nemški vojski, zato pričakuje, da se bodo v boju proti skupnemu sovražniku dobro izkazali. Njegove besede je v slovensko prevajal ordo-nanjeni častnik poročnik Šmid.

Zdaj so čete po vojaškem pregledu Sturmbannführerja Tausa in polkovnika Kokalia in po izmenjavih pozdravov odkorakale čez Korzo po vseh goriških ulicah na Travniki in nato v Rimsko ulico, kjer so se nastanile v najlepšem goriškem poslopju.

Iz mladih grl je zorila slovenska pesem in odmevala po goriških ulicah. Samo Goričan bi vedel povedati, kako so odmevali tle zvoki v slovenskih srečih, ki tako dolgo niso smela utripati in čutiti v materinskih. Goriški Slovenci so čutili, da je ta dan velik praznik zanje. Poleg prihoda domobrancev je namreč 7. maja izšel prvi tudi »Goriški list«, prvo slovensko glasilo po dolgem času kulturnega molka.

Primorski Slovenci so si oddahnili, čuteč, da po dolgi temni noči prihaja nov svetel dan, obetajoč vsej Primorski lepše in boljše življenje, kakor ga je doživljala dolga leta doslej. 7. maj je bil praznik Goriške, za njo bo pa prišel delovni dan, ko bo vsakdo spoznal, da moramo biti velikih praznikov vredni, če naj nam pogosto osladi trpki delavni življenja.

Ni jim več rešitve!

Izgube komunističnih tolpa

V Ljubljanski pokrajini

Razni domobranci oddelki, ki so se te dni bojevali okrog Žužemberka, so imeli izredno lep uspeh: padlo je 244 komunistov, med njimi en »brigadni« in trije »batalionski« komandanti in štiri komuniste. Ujeli so deset komunistov. Zaplenili so vsega skupaj enaist lahkih in tri težke strelnice, dva težka minometala in enega lahkega, tri brzostrelke, mnogo pušk in drugega orožja. Domobranci so imeli neznatne izgube: padli so trije, enaist jih je bilo ranjenih.

Nekaj podrobnosti iz žužemberških bojev: 23. aprila je četa domobrancev odrinila čez Brezovo reber v Žužemberk. Na poti je presenetila in ustrelila terena Mrvarja iz Brezove rebri. 26. aprila je neka domobranci četa zasedla Dobravo in Dobrnič. Drugi dan se ji je posrečilo, približati se XII. »brigadi« in jo obkoliti. Med prvimi je padel »brigadni« komandant. Po kratkem boju se je tudi ostale »brigade« razbežal. V tem boju je padlo 31 banditov. Domobranci so zaplenili 9 lahkih strelnic in »brigadno« zastavo. Isti dan so padli tudi štirje terenci, ki so se skrivali oboroženi v gozdu.

30. aprila je Gubčeva »brigada« napadla Dobravo. Komunisti so napadali tudi s težkimi minometali, ki so zazgajali vas. Domobranci so se v popolnem redu umaknili in vzeli vse s seboj. V tem boju je padlo 20 komunistov, 81 jih je bilo pa ranjenih.

Pri Dobrniču sta se srečala neki domobranci oddelki in XII. »brigada«. Vnel se je boj, v katerem je padlo 16 komunistov. Domobranci niso imeli nobenih izgub.

V Knežji vasi so komunisti pripravili domobrancem zasodo, sestojajočo iz cele »brigade«. Domobranci so pa zbrali oddelke prostovolcev, ki se je

tudi smrtno obsodil št. iernejških fantov.

7. maja so domobranci v Velikih Laščah izvedeli, da so v Mačkovec mudri cela tolovaška »brigada« s »komando mesta Velike Lašče«. Takoj so obkolili vas. Prišlo je do ostre borbe na nož. Čeprav je bilo komunistov mnogo več kakor domobrancev, so jih iztisnili iz vasi. Pri hišni preiskavi so našli v neki kleti 10 moških in 4 ženske — »komando mesta Velike Lašče«. V tej borbi je padlo 40 komunistov.

V bojih na področju med Grosupljem in Novim mestom so padli te dni tudi trije »batalionski« komandanti in dva politična komisaria. V spopadu pri Dobrniču je obležal tudi eden najvišjih tolovaških funkcionarjev, Jože Balantič iz Trebnjega, intendant tako imenovan »VII. korpusa«.

Te dni je del domobranske kočevske posadke začel prodirati v gozdove pri Kočevskem Rogu, ki so veljali doslej kot komunistično srbenovo gnezdo. Domobranci so pomagali pri očiščevanju s poznavanjem terena tudi nekdanji komunistični prisilni mobiliziranci in skrivači. Domobranci so odkrili veliko komunistično skladišče orožja, streliva in drugega skritega blaga. Izvrstno prikrito skrivališče je bilo delno v neki kraški jami, delno pa v umetno zgrajenih rovi.

Patrula ribniške posadke je pri pregledovanju terena okrog Loškega potoka odkrila še eno komunistično bolnišnico za ženske, urejeno kot nekakšno porodnišnico. Učila je okrog 30 nosečih komunistk, ki so čakale v tej bolnišnici poroda.

Na Hrvaškem

Berlin, 12. maja. Oddelki neke nemške hrvaške divizije so prizadeli pred nekaj dnevi na področju Plitviških jezer komunističnim tolpom ponovne težke izgube. Prodrli so v sredo neke večje tolovaške skupine in zaplenili poleg drugega plena tudi dva topova in 40 tovornih avtomobilov.

Zagreb, 13. maja, 10. in 11. maja so imele komunistične tolpe na področju vse Hrvaške visoke izgube, ki so znašale več ko 1000 mrtvih in več sto ranjenih. Komunistom so zaplenili 11 težkih strelnic, tri lahke strelnice, 4 metalece min in mnogo drugega vojaškega materiala. Južno od Bielogora so izgubili tolovaži 400 mrtvih. Ozemlje, severozahodno od Karlovca pa do slovenske meje je očiščeno, prav kakor v Liki okolica Koročice, kjer so izgubili komunisti več sto mrtvih. Napredovanje policijskih čet v Bosni se načrtno nadaljuje. Izkrcavalni poskus na otoku Solti se je ponesrečil.

V Dalmaciji

Berlin, 14. maja. Po neuspešnih nastopih proti jadranskim otokom Hvaru, Mletu in Korčuli so skušale boljševiške tolpe pred nekaj dnevi zasedi mali srednjedalmatinski otok Solto v Splitskem zalivu. Ološka posadka se je spustila z njimi v težke in za komuniste izgub polne boje. Po prihodu nemških olajanih so tolovaži zbežali. Otok so nemške čete takoj očistile.

Na ostalem Balkanu

Berlin, 11. maja. Komunistične tolpe na zahodnem Balkanu so zaradi svojih težkih porazov zadnji čas skušale vstopiti v Srbijo. Hotele so prodrati na področje, ki ga še niso tako izropale in izžele kot tako imenovano »osvojenno ozemlje«. Nemškim vojnim skupinam se je pa te dni posrečilo, da so zadale tolpom v srednji in vzhodni Bosni, v slavonskem gorovju Papuk, v »sunjskem gorovju in v hrvaški Liki hude izgube in jim uničile oskrbovalna skladišča. Tudi v severno-črnogorskem Sandžaku so preprečili vdor komunistov.

Beograd, 13. maja. Komunistične tolpe na zahodnem Balkanu so v enem samem dnevu izgubile več ko 400 mrtvih in 150 ujetnikov in prebežnikov. Zlasti visoke izgube so imele tolovaži v srednji Bosni, kjer jih oddelki vojaške SS silovito preganjajo.

Berlin, 14. maja. Nemške čete so zadale v preteklem tednu komunističnim tolpom na Balkanu izredno visoke izgube. Tolovaži so samo na enem samem odseku izgubili 2004 mrtvih, 264 ujetnikov, 227 komunistov je pa prostovoljno prestopilo k Nemcem. Med temi boji so nemški vojaški začeli uničiti dva oklepna, tri topove, 4 metalece granat, 104 strelnice in mnogo ročnega orožja, streliva in vsakovrstnega gradiva. Poleg tega so zaplenili več oboroževalnih in preskrbovalnih skladišč in sestrelili 7 letal.

ZAPLEMA

IMOVINE UPORNIKOV

Službeni list objavlja odlok o zaplemi imovine upornikov dr. Rudolfa Kaca, zdravnika, stanujočega nazadnje v Ljubljani, Mestni trg št. 17; klenarja Franca Kisa in žene Kristine Kislove, stanujočih nazadnje v Ljubljani, Rožna ulica št. 17.

Osebnosti

POROČILI SO SE:

V Ljubljani: G. Jože Vrblinc in gđ. Pavla Dolinarjeva.

Čestitamo!

UMRLI SO:

V Ljubljani: Primož Postolnik, žel. kurjač v pok.; Olga Brezjakova, sodelavka uredništva Slovenske; Ivan Škafar, žel. uslužbenec in pos.; dr. Anton Kuntarič, sodni starsežna; Ivana Mokorelova, vdova čevljarkega mojstra; Mihael Zupan, višji kontrolor drž. žel.; Terezija Salokereva, vdova drž. inženirja; Josip Zitnik; Andrej Vrhovec, mesarski mojster; Marija Zelenkova; Ervin Valentič, književnjak; Ivan Lavrič, trgovec in pos.

Naše sožalje:

Ne škodi, če več...

Rdeče izjave

1. maja 1939, torej ravno pred petimi leti, je izdal maršal Vorosilov rdeči vojski povelje, ki se začne s besedami: »Sovjetska vojska je oborožena sila mednarodnega komunizma.«

Letos v februarju, na 26. obletnico ustanovitve rdeče vojske, je izdal centralni komite komunistične stranke v Moskvi apel, ki proslavlja za sluge stranke pod Leninovim in Staljinovim vodstvom za ustanovitev rdeče armade in oborožitev Sovjetske zveze. Moskovski radio je ta dan končal svojo propagandno oddajo z besedami: »Naprej na zahod!«

Med sudetsko krizo poleti 1938 je zapisal predsednik Sovjetske zveze Kalinin v »Krasni zvezdi«, glasilu rdeče vojske: »Zmaga boljševizma v Sovjetski zvezi bo tako dolgo nepopolna, dokler bodo ostale države sveta imele državne oblike, ki se bodo razlikovale od boljševiškega režima.«

Invazijske zanimivosti

Neki višji nemški častnik trdi, kakor piše tržaška »Adria-Zeitung«, da je invazija predvsem problem oskrbe. Vsak infanteristi potrebuje 3,2 tone ladijskega prostora, letalec in tankist 8,4 tone, vsakteri od njih pa za vsak dan oskrbe po 20 kil blaga, ki ga je treba prepeljati z ladjami. Če se z 2 milijonoma ladijske tonaže prepelje 125.000 mož, zmora ta tonaža pri drugem prevozu le še 100.000 mož, ker gre nekaj tonaže za oskrbo prvih 125.000 mož. Podobno je pri tretjem, četrtem prevozu itd.

Za primerjavo: Pri izkrcanju v Severni Afriki v novembru 1942 je bilo hkrati »na delu« ni manj ko 850 ladij. Pri izkrcanju na Siciliji julija 1943 je število ladij poskočilo že na 3250, čeprav je šlo le za prevoz par divizij. Koliko ladij, se izprašuje nemški oficir, bo šele treba za prevoz in oskrbo milijonskih armad, potrebnih za uspešno invazijo!

Sej Pokrajinske uprave je za čas od 15. maja pa do konca junija odredil mestni planarji skrceni urnik za oddajo plina z normalnim pritiskom. Po tej njegovi odredbi bodo potrošniki lahko porabili plin samo v času od 6.30 do 7.30 ure, od 10. do 13. ure in od 19.30 do 21.30.

Mestno županstvo opominja vse prebivalce Ljubljane in njene okolice, naj spoštujejo temeljne higienske zahteve in predpise o vzdrževanju snage po mestnih ulicah in cestah. Zato naj nikar ne stresajo hišne smeti in odpadke kar na cesto ali celo sosedem pred hišo, temveč naj jih zberejo v zaboj in počakajo smetarja, ki vsak leden redno pobira smeti.

Ljubljanska policija opozarja stanovalce, da pod nobenim pogojem ne smejo dajati stanovanja osebam, ki se hočejo naseliti na ozemlju Jadranskega Primorja za več ko sedem dni, pa nima za to bivanje potrebnega dovoljenja. Vsak stanovalalec mora brž ko je njegova stranka stanovala pri nem več ko sedem dni, takoj vložiti prijavo na krajevno pristojno policijsko oblast.

Pokrajinska zveza delodajalcev sporoča: pristojni organi Vrhovnega komisariata za operacijsko področje Jadranskega Primorja so glede navedbe Vrhovnega komisariata z dne 28. aprila 1944, o izplačilu dvojne mezd delavcem za 1. maj izjavili, da omenjena navedba velja tudi za Ljubljansko pokrajino, vendar samo za delavce in ne za namestece.

Sindikati trgovcev s kurivom sporoča, da bodo potrošniki za mesec maj dobili prav toliko premoga, kolikor so ga prejeli za mesec april. Potrošniki, ki imajo malo nakaznico A, bodo dobili 60 kg premoga, potrošniki z nakaznico B 100 kg premoga, potrošniki z nakaznico C pa 150 kg. Kdaj bodo trgovci s kurivom delili tudi drva, bodo o pravem času objavili dnevniki.

Vojni vrh ljubljanske mestne občine v Zvezdi bo mestna vrtnarija letos posadila s soljo. Doslej so to raslinjo v naših krajih le redko gojili, zdaj v vojni so jo na zaradi pridelka olja precej posadili.

Knjižna tombola Zimske pomoči je izžrebala v soboto 13. t. m. pet nadlanih števil, in sicer 46, 36, 63, 20, 49. Trojko so zadeli oni, ki imajo izmed vseh osmih dodelj izžrebanih števil v eni dovoljavni vrsti tri izmed teh števil. Knjižni, ko so jih s trojko zadeli, bodo lahko dvignili 22. maja v oddelku za tombolo v Gradščini 2. Številke za četverke bo Knjižna tombola Zimske pomoči izžrebala v sredo 17. t. m. številke za petorice v soboto 20. t. m. številke za tombolo na od torka 23. t. m. pa do binkošne nedelje 28. t. m.

V zadnjih dneh je razposlal Slovenski Rdeči križ vsem večjim trgovskim podjetjem pismo vabilo, naj odberejo v svojih obratih vse nerabne papir in ga darujejo Rdečemu križu. Če je Rdeči križ po pomoči katero izmed podjetij te vrste izpuščilo in mu ni poslalo vabila, naj se samo javi gospodarskemu referatu Slovenskega Rdečega križa, ki ima svoje prostore v deklisli Soli pri Sv. Jakobu pismo ali pa telefonski na št. 21-29. Pove naj svoj naslov in približno težo pripravljene papirja, poleg tega pa še dan, ko lahko Rdeči križ pošlje povi. Manjša trgovska podjetja, ki niso dobila posebnega vabila, Rdeči križ prosi, naj ves neraben papir pripravijo in z njim počakajo da ga bo v sledujo zbirke za Slovenski Rdeči križ v dneh od 22. do 27. maja pri njih pobrala šolska mladina. V kratkem bo Rdeči križ razposlal vabila za nabirko papirja tudi inštrirskim in obrtniskim podjetjem, denarnim zavodom, večjim gostinskim obratom, zadržam itd. Tudi vsa ta podjetja Rdeči križ prosi, naj čim prej odberejo ves nerabni papir.

Nižješolci proti komunizmu

V veliki unionski dvorani je v nedeljo zborovalo več ko 2.000 naših dijakov

V nedeljo dopoldne je bilo po Miškovičevih čisti in po Františkanski ulici vse živo. Dijaki nižješolci so imeli ta dan veliko protikomunistično zborovanje v unionski glavni dvorani. Napolnili so jo že do desete ure do poslednjega kotička. Bilo jih je lepo gledati, kako so se vsilali vanjo. Živahno se pogovarjajo med seboj, pričakujoč, da se bo začelo zborovanje in da bodo lahko dali duška svojim mladim čustvom.

Ob četrti na enaist je prispel zastopnik prezidenta pokrajinskega svetnika dr. Ludovik Puš. Dijaki so ga navdušeno pozdravili.

Po uvodni pesmi je deklamiral mlad prvošolec pesem o naši izmučeni domovini. Govoril je kar dobro pred toliko množico svojih tovarišev. Za njim je izpregovoril mlad četrtšolec, ki je v imenu vseh dijakov izpovedal svoje prepričanje: »Proč s komunizmom, ne maramo morilcev in požigalcev!«

Navdušene in klene besede mladega izvajalca so na mah užgale mlada srca, dijaki so govorniku ognjevitlo pritrdjevali. Zdaj je zborovalcem izpregovoril še njihov starejši tovariš, sedmošolec in orisal fantom smernice, ki morajo po njih uravnati svoje življenje. Ni dovolj, če spoznamo pravo delo, moramo tudi po njej živeti. Kakpak slovenski nižješolci še ne more braniti domovine s puško ramo ob rami domobrancem, zato pa lahko vestno izpolnimo svoje dolžnosti in tako po svojih možnostih prispeva k boljšemu, lepšemu svetu.

Naposled je izpregovoril tudi dr. Puš. Rekel je, da ga veseli, da izražajo tudi naši najmlajši tako zavedno svoje prepričanje. Naloga mladine je da bo v prihodnosti zgradila tisto, kar je zdaj porušena. Zato moramo da mladino tudi razumeti in jo prav vzgajati, da bo domela svoje veliko poslanstvo.

Mladina se bo svojim vzgojiteljem

strani. S stvarne plati je njena bilanca vse prej ko pasivna.

Naše domobranstvo ima od letošnje pomladi slovensko zastavo. In v njenem znamenju in pod njenim varstvom se začnejo ostanki naše nesrečne Dolenjske prebujati od mrtvih in vstajati v novo življenje.

Kdor ni videl dolenjskih pogorišč in razvalin, kdor se ni zgrozil ob nezastlisanem razdejaju naših trgov in vasi, ta ne ve, kaj je imel v mislih ruski anarhist Bakunin, predhodnik boljševizma, ko je rekel l. 1869, na kongresu »Lige za mir in svobodo« v Bernu: »Glavno je, da obstoječe porušimo; kaj naj se pa razvalinah zgradi, ni naša stvar.«

Kako temeljito so se naši komunisti ravnali po navodilu svojega velikega »slovenskega« učitelja, se šele zdaj vidi, ko domobranci osvobajajo dolenjske trge in vasi. Škoda, storjena našemu kmetu in uradniku, naši kulturi in civilizaciji, gre v milijarde.

Slovenski domobranci, ki pravkar čistijo dolenjske kraje, pripravljajo s tem prvo fazo obnove. Druga ji mora nujno slediti. Imenuje se: lopata in kramp.

Tudi drugod na Slovenskem se dan. Počasi sicer, a nezadržno se lju-

odolžila z vestnim študijem, s pokorščino predstojnikom in odločnim odklanjanjem komunizma. Dijaki že med govorom niso mogli brzdati svojih čustev in so govornika večkrat prekinili z živahnim odobravanjem, ki je ob koncu vzplamtel v pravi vihar mladostnega navdušenja, kakršnega je zmogel res samo mlad, iskren, nepokvarjen človek.

Fantje so se umirili šele, ko je na oder prikorakala četica fantov v strunem koraku, polno narodno pesem in s slovensko zastavo na čelu. Mladi izvajalci so v zborni deklamaciji, ki jo je napisal našaš znanje, a. Nikolaj Ježek, odigrali »Prisego slovenske mladine«, prizor, ki je izvenel v pristno prisego vseh mladih sre, da bodo zvesta pravi poti, ki vodi v boljšo, lepše življenje, kakor ga danes svet doživlja.

S pesmijo »Hej Slovenci« in navdušenim vzklikanjem generalu Rupniku in slovenskemu domobranstvu se je zaključilo to prvo protikomunistično zborovanje naših najmlajših, našega upa in naše nade v boljšo bodočnost.

Obvestila

Slovenskega Rdečega križa

Ustanovitev podružnice Slovenskega Rdečega križa v Trstu. — Slovenski Rdeči križ je ustanovil v Trstu podružnico, ki daje pomoč vratačojim se bivšim vojnim ujetnikom, civilnim internirancem, konfinirancem in kaznjencem na povratku iz domovino, poljuduje za pogrešanimi osebami ter posreduje dopisovanje (25 besed preko mednarodnega Rdečega križa) s svojci v sovražnih državah in v vojni ujetniki. Svoj poslovni prostor ima na Piazza Umberto I° št. 7/II. ob kanalu poleg srbske pravoslavne cerkve, en lokal pa tudi na glavnem kolodvoru (Triste centrale) prav na koncu levega perona v smeri prihoda vlakov. Na kolodvoru uraduje samo ob prihodu vlakov iz Italije, da sprejema povratnike iz ujetništva itd., da jim preskrbi prenočišče, hrano in potne listine za nadaljevanje potovanja. Uradne ure podružnice so vsak delavnik od 8. do 12. in od 15. do 17. Ob nedeljah dopoldne je dežurna služba od 9. do 12.

dem odpirajo oči. To se pravi, odpirajo jim jih gozdni razbojniki sami.

Tako so na Goriškem morali banditi požgati več slovenskih krajev, preden so si domačini pomeneali oči in priznali, da vendarle ni izdajalec, kdor od kogar koli, ki ga pri miru pustijo, vzame orožje, da se ubrani pred tistim, ki mu stržejo po življenju in premoženju.

Ista je na Gorenjskem. Od onod prihajajo — zlasti iz hribovskih krajev, kjer imajo komunisti večjo možnost teroriziranja ljudi — cedalje pogostnejši glasovi, ki kličejo na boj proti gozdnemu razbojstvu. Ne samo to: v mnogih krajih so celo ustanovili posebne straže, ki imajo nalogo braniti težko preizkušeno ljudstvo pred komunističnimi »osvoboditelji«.

Slovenec se od četa, t. j. tistega Slovana, s katerim se najraje primerja, pač v tem razlikuje, da ima Čeh nekako že od narave uravnotežen politični razum, Slovencega pa uravnoteži šele primerno trd dotik primerno trdega bata z njegovo butico. Res je sicer, da od tega dostikrat bat trpi, toda na splošno se tudi glave kaj prime.

In to nam sme biti v izpodbudo, če že ne v ponos. K. B.

Črne bukve

O DELU OSVOBODILNE FRONTE PROTI SLOVENSKEMU NARODU

Dejstva, dokumenti, številke

250 strani velike oblike nad 200 fotografij

Cena 40 Itr

Naročila nad 10 izvodov sprejema iz prijaznosti uredništvo »SLOVENSKEGA DOMA« Ljubljana — Ljudska tiskarna

NARAVA, UČITELJICA ČLOVEŠTVA

Kaj vedo živali o zdravilstvu

Vitaminska hrana roparic. — Higiena živali

Kadar se slabo počutimo, pokličemo zdravnika ali pa odidemo v bolnišnico. Ali ste se pa že kdaj vprašali, kaj v takšnem primeru store živali, ki nimajo zdravnikov, ki bi jih preiskali in jim zapisali potrebna zdravila. One morajo same vedeti, kako se bodo pozdravile. Najbolj čudno je dejstvo, da živali res vedo, kako se morajo v različnih bolezenskih primerih zdraviti. Dr. Wilborn J. Deason, znani naravoslovec na primer trdi, da se živali v primeru obolenja ravna po svojem naravnem čutu, ki jih skoraj nikdar ne zavede na nepravno zdravljanje.

Živali na primer prav dobro vedo, kdaj morajo vzeti odvajala, prav tako se vedajo, kdaj potrebujejo vitamine, ki jih bodo obvarovali obolenja. Dobro vedo, kakšno zdravilno moč imajo sončni žarki, pa tudi kdaj jim bo dobro dela senca in mir. Veliko paznje polagajo tudi na čistoto, in si znajo pomagati celo tedaj, če so si zlonile kakšen ud.

Pred približno dvajsetimi leti so zdravniki dognali vrednost vitaminov. Tedaj je človeštvo izvedelo, da vitamini na ustroj našega telesa različno vplivajo. Nekateri telo okrepe proti prehladam, drugi ga obvarujejo različnih nalezljivih bolezni, tretji spet preprečujejo krvavenje in nastanek rahitide. Tedaj smo tudi izvedeli, da vsebuje te za človeško telo tako važne vitamine skoraj vsa presna zelenjava, da jo je pa zelo veliko tudi v živalskih jetrih in da so sploh jedi iz živalskega drobovja izredno zdrave.

Vse to živali dobro vedo in so vedele že mnogo prej, preden so to ugotovili učenjaki. Brž ko pride v deželo pomlad, se zbudi v divjačini, pa tudi v domačih živalih nagonska želja po sveži travi. Tedaj jim je mrvice sveže, zelene trave ljubša, ko cel kup sena, s katerim so bile tež zimo popolnoma zadovoljne. Zdi se, da živali prav dobro vedo, da vsebuje zelena trava važen vitamin A, ki obvaruje telo nalezljivih bolezni in boleznih oči.

Koliko pravilneje žive živali ko ljudje, dokazuje naslednje zanimivo opazovanje dr. Deasona. Znanstvenik je živel tedaj v Indiji in je študiral v vladni bolnišnici neko tedaj zelo razširjeno očesno bolezen. Tedaj so domačini v trumah romali v bolnišnico, zdravnikom se pa kljub vsem naporom ni posrečilo, da bi mogli bolezen zatreti ali vsaj omiliti. Tedaj se je dr. Deason spomnil, da za to tako razširjeno boleznijo ni obolela nobena izmed opic, ki jih je v gozdovih okrog mesta našel živel. Tedaj je prišel na zamisel, da mora imeti bolezen svoj vzrok prav gotovo v pomanjkanju vitaminov. Medtem ko so opice živele izključno od sadov, ki so vsebovali izredno veliko vitaminov, so se hranili domačini samo z rižem, ki so ga pridelovali na polju. Ko je dr. Deason ta riž natanko preiskal, je dognal, da sploh ne vsebuje vitaminov. Na podlagi tega je predpisal bolnikom hrano, ki je vsebovala izredno veliko vitaminov in zdravje domačinov se je takoj vidno izboljšalo. Zanimivo je tudi, da dr. Deason pod nobenim pogojem niti ene izmed opic ni mogel pripraviti do tega, da bi jedla riž, čeprav so te živali sicer zelo požrešne in prav nič izbirene.

Mesojede živali svoje potrebe po vitaminih ne morejo ulečiti s tem, da bi jedle presno zelenjavo in si zato pomagajo drugače. Mnoga opazovanja so dokazala, da roparice svoji žrtvi zmerom najprej iztrgajo iz telesa drobovje, pred vsem pa najprej požro jetra, v katerih je posebno veliko vitaminov.

Po vsem tem je torej razumljivo, da so živali tako redko bolne. Žive v naravi in jedo po večini hrano, ki vsebuje vitamine in vse druge za telo najbolj koristne hranilne snovi. Vendar se včasih le zgodi, da katera izmed živali oboli. Tedaj si pa vselej pomagati.

Obolela žival bo takoj, ko bo ugotovila, da se ne počuti dobro, vzela odvajalo. Izmed zelišč in trav si poišče tisto, za katero zanesljivo ve, da ji bo uredila prebavo. Gotovo ste tudi vi že kdaj opazili, kako mačka ali pes voha po travi in je travne bilke. Gotovo ste se temu čudili. Lahko ste prebrali, da je žival tedaj iskala odvajalo. Medvedi na primer poznajo neko posebno vrsto jagod, ki odvajajo. Brž ko se spomlad zbuje iz zimskega spanja, poiščejo te jagode in jih pojedjo, dobro vedo, da jim bodo uredile prebavo.

Jeleni in srne, ki se hranijo izključno z zelenjavo, ne potrebujejo odvajal, pač pa pripomočke, ki zapirajo. V ta namen jedo lubje in lističe hrastov in drugih dreves, ki vsebuje čreštevino. Poleg tega se drže živali ob doletenih razdobjih stroge diete. Breje samice jelenov se na primer hranijo čisto drugače kakor ostale. Dobro vedo, kaj v tem stanju najbolj potrebujejo.

Če ima žival vročino, se zateče v hladno senco, po možnosti v bližino vode. Tudi leže, zelo malo je, a tem več pije. Torej se držijo istih pravil,

kakršne zdravniki predpiše človeku v podobnem primeru.

Ce pa žival muči revmatizem, tedaj si zmerom izbere sončen, suh prostor in kolikor mogoče dolgo zdrži na pripekajočem soncu. Živali so torej dejstvo, da sonce zdravi revmatizem, poznale mnogo prej kakor ljudje.

Ljudje so se morali šele naučiti, kolikega pomena je za človeško zdravje higiena. Živalim tega ni bilo treba. One prav dobro vedo, da morajo biti čiste. Samo pogledite domačo mačko, kako se vsak dan po večkrat umije od nog do glave. Prav tako delajo levi in tigri in druge v to vrsto spadajoče živali. Srne in jeleni se kopljejo v jezerih in rekah, sloni se oprhajo, ptice se kopljejo po potokih in rekah.

Brž ko se žival rani, je njena prva skrb, da rano obvaruje nečistoče. Noben še tako učen in slaven zdravnik ne posveča čistoči in razkužitvi rane večjo pažnjo ko živali. Po navadi si živali rano po večkrat izližejo, njihova slina namreč vsebuje odlične razkužilne snovi. Če se pa kljub vsemu zgodi, da se živali rana okuži, narava sama poskrbi za to, da se tudi to pozdravi. Tedaj živali pomaga muha zapljunkarica, ki leže jajčeca naravnost v rano. Iz njih se prav kmalu razvijejo bele bube, ki požro vse odmrlo, gnilo stanišče, dočim se zdravilna snov ne dotaknejo. Živali gotovo vedo, da jim te bube koristijo, ker jih nikdar ne odstranijo, temveč jim mirno puste, da se v rani razvijejo.

Vodja nekega velikega živalskega vrta je nekoč dejal: »Kadar katera izmed mojih živali oboli, in ne vemo, kaj ji je, tedaj jim prinesemo v kletko vse užitne rastline, ki rastejo v njeni domovini. Največkrat žival med njimi najde pravo zelišče, ga použije in ozdravi. Šele če to ne pomaga, ali je pa nemogoče žival priskrbeli potrebnih zelišč, vprašam zdravnika za svet. Vendar sem trdno prepričan, da živali v ujetništvu samo zato zbole, ker jim manjkajo nekatera za njihovo zdravje potrebna zelišča.«

22. in 23. aprila sta se sestala Führer in Duce, da obnovila staro prijateljstvo med Nemčijo in Italijo in se posvelila obravnavanju političnih, vojaških in gospodarskih problemov obeh držav. Gornja slika nam kaže Führerja, kako sprejema in pozdravlja Duceja.

Drobne zanimivosti

Tibetanci nimajo prav nič radi belih obiskovalcev v svoji deželi, ker so prepričani, da belci izžarevajo slabe misli, ki se kakor oblaki pri nevihti zgoščujejo in v obliki bolezni padajo nazaj na tleh sveta.

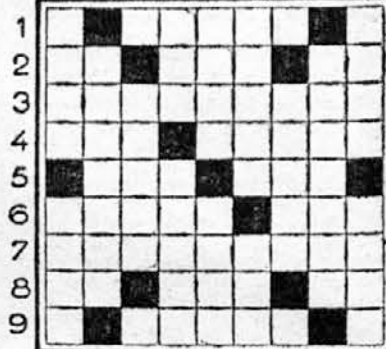
Tisti, ki trdijo, da so ribe neme, jim delajo krivico. Mnogo je rib, ki proizvajajo vse mogoče glasove, kajpak čisto nehoti. Mehiška riba-pegla oddaja pri hranjenju glasove, ki se

zde zdaj kakor lajež, zdaj kakor vzdihovanje. Bobnarka, najslavnejša izmed vseh zgoščev morja, pa oddaja žagaste glasove, ki nastajajo od tega, ker se pri dihanju v sapniku tro apnenčaste ploščice druga ob drugo.

V Rotterdamu so pred kratkim priredili tekmo v svaljkanju cigaret. Tekmovanja se je udeležilo okrog sto moških. Zmagal je neki 35letni mehanik, ki je potreboval samo tri sekunde, da je zvil lepo, enakomerno debelo cigareto.

Križanka štev. 12

1 2 3 4 5 6 7 8 9

POMEN BESED

Vodoravno: 1. Ni nikoli dovolj velika. — 2. Valentin Vodnik je njen cvet postavil v koledar. Kraj pri Domžalah. Prilov. — 3. Čeprav je iz občutljivega stekla in malokateri dan ne pade, se pri padcu navadno ne ubije. — 4. Zapečati kupčijo. Trgovinsko naznanilo. — 5. Ženska edninska oblika prekmurskega kazalnega zaimka. Konica. — 6. Grška črka. Prevejanec. — 7. Za duhovno bogastvo v njej ni prostora. — 8. &. Nekdanji izraz za večjo vojaško formacijo. Kvarta. — 9. Časovni prikolov.

Navpično: 1. Drevo. Skupen šoli in gledališču. — 2. Optična priprava. — 3. Ravšina. — 4. Medmet. Ime tri metre dolge liste. — 5. Siromak se je boji, čeprav tudi on ceni njene čare. Možesov starejši brat. — 6. Simbol rodovnika. Oblika osebnega zaimka. — 7. Kazalni zaimek. — 8. Star srebrn denar. — 9. Tudi njega stroj čedalje bolj opodri. Kdor jo za denar prodaja, je nima.

Prebrisana mačka

Delacroix pripoveduje tole zanimivo zgodbo o mačkah:

»Videl sem, kako je neki profesor za eksperimentalno fiziko povezal tež mlado mačko steklen zvon, ki je izpod njega s posebno črpalko hotel izrpati zrak, da bi na živali dokazal, da življenje brez zraka ni možno. Res je parkrat pritisnil na črpalko za črpanje zraka. Mačka je postala nemirna in se je jela ozirati naokrog. Zdajci je spoznala vzrok neprijetnega občutka. Brž je pritisnila na odprtino črpalke, ki je skozi njo odtekal zrak in tako preprečila, da bi mogel profesor črpati dalje.

Prav nič ni profesorju pomagalo, da je energično črpal dalje, mačka je vztrajno tlačila tačko na odprtino črpalke. Zdaj je profesor popustil in spet spustil v zvon zrak, ki ga je bil že izrpal. Živalca je to takoj opazila in odmaknila tačko, toda brž, ko je začutila, da profesor spet črpa zrak, jo je spet pritisnila na odprtino. Naposled se je moral profesor odpovedati poskusu in izbrati zanj neko drugo muce, ki ni bila tako inteligentna.«

Oporoka

Stari Skot je umrl in zapustil vse svoje premoženje vredno dva milijona funtov svojemu sinu, vendar pod pogojem, da mu da s seboj v grob 100.000 funtov.

Pokojnikov sin je bil obupan. Kot pravemu Skotu mu je bilo neznansko žal teh tisočakov, ki naj bi jih izgubil samo zaradi očelove muhavosti. Tedaj se je oglašil njegov stric Tom in mu zaupno dejal:

»Če ti pomagam, da boš oporoko izpolnil in pri tem ne boš izgubil niti beliča, ali mi boš potem dal 50.000 funtov?«

»Seveda, stric,« je veselo vzkliknil sin.

»Staremu vlaknu in žep ček za 100 tisoč funtov in zadeva bo rešena,« se je nasmehnil stari stric.

Dobro so mu jo zagodli

V neki trgovini s semeni je šef najel prodajalca, ki je imel prej službo v drugi stroki. Nekoč je v trgovino slopila neka gospa in zahtevala krompirjevo seme. Prodajalec ga je iskal in ga seveda ni mogel najti. Naposled je vprašal šefa za svet. Ta ga je nardil, rekoč:

»Ali ne vidite, da se gospa norčuje? Krompirja ne sejemo, temveč sadimo. Torej je jasno, da krompirjevega semena nimamo.«

Prodajalec si je nauk zapomnil in sklenil, da se nikdar več nikomur ne bo pustil poganiti za nos.

Nekoč je prišel v trgovino gospod in zahteval ptičje seme. Prodajalec se je zvito nasmehnil in dejal:

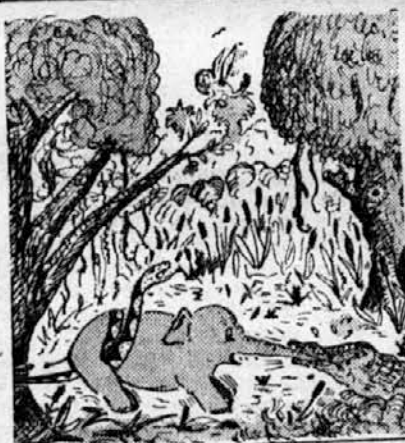
»Gospod, ptiči se izležejo iz jaje in ne iz semen. Torej vam semena ne morem dati.«

Prezidentov cilinder

V Pratoriji so postavili burskemu prezidentu »Ohm Krügerju« spomenik, na katerem je mož upodobljen s cilindrom na glavi. Na željo pokojnikove vdove so morali ta cilinder izdelati in ga napolniti z vodo, tako da so v njem imele ptice pitno vodo.

RADOVEDNI SLONIČ

NARISAL IGOR ŠILIH

Sloniču je, predragi moji, to zelo presedalo in vzkliknil je skozi nos govoreč takole: »Pusti me! Poreden si...« Tedaj se je odtrgala od brega pisana kača klopotača in rekla: »Prijateljček dragi, ako ne potegneš takoj, kolikor moreš, boš kmalu v svetli strugi.« Slonič je vlekel v eno, krokodil v drugo smer, in nos je postajal vse večji in večji. Zdajci je prilezla pisana kača klopotača in se ovila sloniču okoli zadnjih nog. Tedaj je potegnila kača in potegnil je slonič in tudi krokodil, ali onadva sta bila močnejša in krokodil je izpustil nos in pljusnil v vodo. Potem se je slonič nagloma prav trdo zleknil ob drevo, se zahvalil pisani kači klopotači in začutil potrebo, da se mora pobrigati tudi za nos... Nos je bil ves nategnjen in šest čevljev dolg. Obložil ga je z mokrim listjem, da bi se mu ohladil. »Čemu počenjaš to?« ga je vprašala pisana kača klopotača. »Oprosti,« je dejal slonič, »ali nos se mi je grdo spalil in čakam, da se mi skrči.« In slonič je sedel tam tri dni in noči, že je začel navzkriž gledati, toda nos je ostal enak.

Zakaj, predragi moji, uvideli in razumeli boste, da mu je krokodil potegnil nos v pravi pristni rilec, kakor ga imajo danes vsi sloni. Koncem tretjega dne je priletela muha in ga pičila na pleča. Preden se je zavedel, kaj dela, je slonič vzdignil trobec in ubil z njim muho. »Korist številka ena!« je dejala pisana kača klopotača. »Toda, ali ne bi sedaj poskusil jesti?« In preden se je slonič zavedel, mu je šinil rilec navzgor in odtrgal z drevesa sočen sad ter ga vtaknil v usta. »Korist številka dve,« je dejala pisana kača klopotača. »Tega ne bi mogel napraviti s prejšnjim golim smrčkom. Ali se ti ne zdi, da sonce malo hudo pripeka?« »Saj res,« je odvrnil slonič in preden je pomislil kaj dela, je zajel perišče vode iz sivozelene blatne reke Limpopa ter si jo zll na glavo in hrbet, da mu je curkoma tekla za ušesa. »Korist številka tri,« je dejala pisana kača klopotača, »tega ne bi mogel napraviti z golim smrčkom.«

Dalja prihodnost.

»Dober fant je še vedno,« je dejal Fran, »in mimo tega je srečne, zavdanja vredne narave. Tudi v novih, uresničenih razmerah se bo znal znajti. Teže bo gotovo markizi. Toda govornica o njegovi prošnji! Ali si nisi takoj mislila, da sem tisti trenutek, ko sem prejel njegovo pismo, pričel premišljevali, kaj bi bilo, če bi mi poslal Sonjo? To naključje je prišlo ko srečna usoda.«

»Tako misliš?« je zavzdihnila Marijana.

»Povej mi po pravici, Marijana,« je dejal Fran. »Ali bi mogla najti kako boljšo rešitev? Otrok bo pri sorodnikih, imel bo malo vero kot tovarišico, in jaz bom oskrbel Lojzeta z vsem potrebnim, da bo mogel najti dobro vzgojiteljico, ki naj Sonjo poučjuje o vsem tistem, o čemer je ne boš mogla on sam in njegova žena. Markiza jo bo pripravila na vse tiče, kar bo Sonja potrebovala podjetja. Na koncu lastnica našega podjetja. Načrtovala bo tudi potrebnih jezikov. Zivela bo v lepi in zdravi okolici. Vse bo v najboljšem redu.«

»Da,« je dejala Marijana. »Če otroka že res nečes imeli pri sebi, potem bo tako najbolje. Posebno me veseli, da ima Lojze sam malo hčerko. Sonja je potrebna take tovarišice, s katero se bo mogla igrati. Midva sva zanj prestara.«

»Veseli me, da si mojih misli,« je dejal Fran in svobodneje zadihal. »In verjam mi, da je zanj prav tako potrebno kakor zame, da odide drugam. Pri Lojzetu jo mirne duše lahko pustim tudi vse do svoje smrti.«

Marijana ga je prestrašeno pogledala:

»Za tako dolgo se hočeš torej ločiti od nje?«

»Za vselej,« je dejal Fran in namršil obrvi. »Ne maram je nikoli več videti, to je moj trdni sklep. Zato te prosim, da ne siliš vame z drugačnimi predlogi! Na svoj nesrečni zakon hočem popolnoma pozabiti. Nič več me ne sme spominjati nani. Če mi hočeš storiti uslugo, te pa prosim, da prenešaš tudi ti vse slike s Sonjo. Pri Lojzetu naj se tako zivi, ko da je tam doma. Tudi pisati ji ne bo treba. Pozabi naj popolnoma, da je kdaj imela mater in očeta! Tako bo stala na najtrdnjših in stvarnih tleh. Če si najde ženo preden bom umrl, bom uredil vsa vprašanja dote. Sebe po moji smrti naj pride sem in prevzame dedščino.«

Marijana je postala mrtvaško bleda, pogledala je bratrance s široko razprtimi očmi in vprašala drhteče:

»Ali te ne bo nikoli zapeljala vest zaradi neusmiljenosti in trdote do otroka?«

Podprl si je glavo z dlano in obstal tako trenutek brez odgovora. Potem se je vzravnil in jo pogledal s pogledom, ki jo je pretresel. Tudi on je bil blede in drgetajoč, ko je dejal:

»Marijana, do sebe samega sem nainusmilnejši in najtrši, ker s tem brišem iz svojega življenja vse, kar mi je bilo nekoč najdražje. Mogoče bi mogel mirno trpeti Sonjino navzočnost, če je ne bi bil toliko ljubil. Toda gledati vedno z nezaupanjem in dvomom na nekoga, ki smo ga ljubili, ne, to ni mogoče. S tem bi zapustil tudi njeno mladost. Sonja bo šele proč od mene srečnejša. Tu bi o zastrupila moja zagrenjenost.«

»Da, Fran,« je dejala Marijana in ga pogledala z globokim sočutjem. »Zdaj le šele popolnoma razumem, zato pravim sama: Sonja mora proč! In če misliš, da bo pri Lojzetu in njegovi materi v najboljših rokah, bodi v božjem imenu!«

»Kakor sem dejal,« je čez trenutek spregovoril spet Fran. »Lojze je dober človek, in kljub lahkomiselnosti in stiskam poštenjak. Njegova žena je sicer nekoliko domišljava, toda šarmantna. Sonja se bo pri njej mogla

MED TRNEM IN CVETJEM

* LJUBEZENSKI ROMAN V DVEH DELIH *

mного naučili. Lojzetu sem že pisal, da more priti po dekletu, ki ga želi, nisem mu pa povedal, da je to Sonja. O vzrokih mu ne bi mogel pisati, pogovorili se bova mogla le osebno. Prosim te zato, da pripraviš vse potrebno za Sonjino preselitev. Poskrbi za to, da bo imela dovolj oblek in perila. Ne pozabi tudi na njene igrače!»

Ob teh besedah je nenadoma obmolnil. Prevzela ga je boleštni stopil je proti oknu. Spomnil se je, kako često je prej pestoval in ljubkoval svojo hčerko, in je prav tako rad opazoval, kako se je igrala s svojimi punčkami, ki jih je ljubila in bi se od njih gotovo težje ločila, kakor se je njena mati — od nje. Znova je občutil vso bolečino ženinega pobega, toda zahtl jo je in sklenil, da mora ostati trden v svojem sklepu. Marijana ga je medtem sočutno opazovala, in potem se je Fran obrnil k njej in ji dejal:

»Prosim te torej, uredi vse po lastnem preudarku. Ne pozabi na nič in bodi pripravljen! Lojze bo kmalu prišel. Ali meni, da bo potreboval za potovanje varuško?«

Marijana je odkimala.

»Ker ima sam tako hčerko, se bo že znal z njo ukvarjati.«

»Dobro,« je prihrdil Fran. »Povedali pa ti moram še nekaj. Jutri ob enajstih me bo obiskal Boris Klemenčič in moram ti obrazložiti, kaj sem sklenil.«

Potem ji je povedal vse kar sta govorila s starim Klemenčičem. Marijana ga je pozorno poslušala, in ko je končal, je rekla:

»Mislim, da bolje tega vprašanja ne bi mogel urediti. Boris je fant, kakršni so danes malo. Njegovi starši so mu bili vedno najlepši zgled. Upam, da se ti ne bo treba nikoli kesati.«

Pogledal jo je s trudnim smehljajem in dejal:

»Torej se vsaj v tem strinjaš z menoj.«

»Strinjam se tudi v vsem drugem,« je rekla Marijana. »Ce sem se ti upirala zaradi Sonje, se ne smeš čuditi. Imam jo tako zelo rada — in slovo od nje mi bo težko. Mimo tega se bojim, da ti bo kdaj žal, da si jo odstranil od doma.«

»Ne, ne,« se je branil, »bodi zafatno prepričana, da mi bo Sonjin odhod v olajšanju. Čudeži se ne dogajajo več, a samo čudeži bi mi mogli pregnati dvom ki me muči. Hudo mi je, da ti ne morem ustreči, a drugače ne morem. Ali pa bi me rajši zapustila in odšla s Sonjo? Zameril ti tega ne bi, saj ti življenje z zagrenjenostjo moje vrste ne more biti prijetno. Prizadej bi me, a vdal bi se le, na tvojo željo.«

V njegovih besedah je bilo toliko boleštni, da je Marijana stopila k njemu in ga prijel za roko:

»Ne, ne, Fran, pri tebi bom ostala. Vedno sva se dobro razumela, in storil si mi obilo dobrega. Nehvaležna ne bi mogla biti. In dobro tudi vem, da me zares potrebuješ, bolj kakor bi me otrok. Midva stara bova ostala skupaj.«

Hvaležno ji je stisnil roko:

»Hvala ti, Marijana! Vsaj en človek, ki mi ni mučno živeti z menoj pod skupno streho.«

Po teh besedah je naglo odšel iz sobe in se ni več vrnil. Marijana je zrla za njim zaskrbljeno in čutila, kako je kljub vsemu bogastvu ubog.

Toda pomagati mu ni mogla, to je le predobro vedela.

Pogreznjena v svoje mračne misli se je podala v Sonjino sobo, da se enkrat ozre po njej, preden odide k počitku. Otrok je spal. Na njegovem obrazcu je bilo vse vedro in spokojno in v njegovih sanjah ni bilo nobene moreče misli na skorajšnje slovo od rodne hiše. Marijana je Sonjo nežno poljubila na lice in po prstih zapustila sobo, šepetajoč pobožno molitev za njeno bodočo usodo.

VII

Točno ob enajstih je Boris Klemenčič pozvonil pri vratih Bregantove vile. Prispel je pred vrta vrata že nekaj minut prej, pa je hotel počakati točno na določeni čas in je zato skozi ograjo opazoval malo Sonjo, kako se je igrala med gredicami. Ljubko dekletce mu je bilo drago in že često se je z njo pogovarjal. Sonja ga pa še ni opazila, preveč je bila zamaknjena v cvetlice po lehah. Ko so se pa vrata sama od sebe odprla in je Boris stopil na vrt, je deklica vsa vesela prišla k njemu, mu ponudila svoji ročici in zagostolela:

»Dobro dan, gospod Boris! Ali se boš igral z menoj, ali boš obiskal očka?«

Ogovarjala ga je vedno »gospod Boris«, v razloček od njegovega očca.

OK VIRJI

SLIKE, FOTOGRAFIJE, GOBELINE

KLEIN

LJUBLJANA, Wolfova 4

ta, kateremu je pravila »gospod Klemenčič«.

Boris je prihajal včasih v Bregantovo vilo tudi v času, ko je bivala tam še Sonjina mama. Gospo Ano je občasno v mladeniško zavzetostjo, in bilo mu je zelo hudo, ko je izvedel, da je pobegnula in pustila moža in hčerko, da odide z nekim goslačem. Se bolj hudo mu je pa bilo za malo Sonjo, ki je tako izgubila svojo mamico. Sočutno se je tudi tedaj sklonil k mali in ji dejal:

»Zdaj žal nimam časa, da bi se s teboj igral, Sonja. Tvoj očka me kliče.«

»O,« se je začudila, »kaj pa hoče očka od tebe?«

»Tega ne vem,« je povedal Boris odkritosrečno, kajti očca mu ni bil zil nobene besede o svojem razgovoru z Bregantom.

»Toda potem se boš gotovo lahko malo poigral z menoj, gospod Boris?« je rekla Sonja.

Boris se je nasmehnil. Za igranje se je čutil že davno preodraslega, a tudi časa mu ni preostajalo na pretek, toda proseče dekličine oči so ga napolnile s sočutjem, da jo je ljubezljivo vprašal:

»Kaj pa naj bi se igrala, Sonjica?«

»Oh, je vzkliknila, »kar hočeš! Mogoča bi graditi hiše iz peska ali pa pestovati punčke. Lizika bo vesela, če te bo spet videla. Saj te že tako dolgo ni bilo pri nas! Teta Marijana zida nič časa zame in čisto sama sem na vrtu. Zato se boš potem pač moral malo z mano igrati.«

Nerjaveče jeklo in zobna protetika. Dr. Milan Perko je izdelal pod tem naslovom prvo slovensko znanstveno delo s področja zobozdravilstva, ki pomeni že samo v tem pogledu pomembno znanstveno pridobitev za Slovence. Poseben pomen je pa še tudi v tem, da ustvarja in utrjuje zobozdravilsko in zobotehnično terminologijo. Tako se počasi osamosvojujemo celo na področjih, ki segajo v podrobnejšo specializacijo.

Pregledna proslava za Primorje. V tržaškem radiu, ki ima zdaj tudi slovenske oddaje, je dr. Tine Debeljak predaval ob 60-letnici o pisatelju dr. Ivanu Pregliju in njegovem delu, posebno o tistem, ki je začelo s Tolminkeskega in ostalih primorskih pokrajin. Tako je tudi Primorska, čeprav še skromno, proslavila Pregliev pomembni življenjski jubilej.

»Nu, dale je rekel in jo pobožal po lasih. »Če boš še vedno sama, ko bom odhajal od tvojega očeta, se bova pač pomenila.«

Radosno je odskakala z njim do večnih vrat in gostolela:

»Kako si priazen! Vesela sem. Počakala te bom, da se vrneš.«

Potem se je zaupno obesila nanj in mu zašepetala:

»Očku nikar ne govori o moji mamici, sicer bo žalosten!«

Boris se je spomnil, da ga je Ana Bregantova, ko jo je zadnjič srečal, prosila, naj se čimvečkrat oglasi pri Sonji. Pa tudi že prej mu je bila večkrat rekla, naj postane Sonjin vitez in naj čuva nad njo. In Boris je to tudi hotel. V svoji zamaknenosti v dekličino mater se je čutil počaščenega s tistim naročilom. Zdal pa ji je prav tako tiho in zaupno odgovoril:

»Ne, ne; ne bom govoril. Le nič se ne boji!«

Previdno se je ozrl naokoli, če ni morda kdo slišal, a bila sta sama. Tedaj pa je sluga odprl vrata v vilo in povabil Borisa s seboj. Slugi je bilo naročeno, peljali Borisa takoj v gospodovo delovno sobo, čim pride.

Ko je Boris Klemenčič vstopil, je zagledal Frana Breganta pred njegovim pisalno mizo. Z velikimi, preiskujočimi pogledi je gospodar pogledal mladeniča. Vitki, močni fant z mehkim potezom na obrazu, ki ni povečal oču, mu je ugajal.

»Dobro jutro, gospod Bregant!« je pozdravil Boris. »Oče mi je sporočil, da želite govoriti z menoj. Ali dovolite, da vprašam, s čim vam morem ustreči?«

Bregant je vstal in mu ponudil roko, potem je spregovoril:

»Ali vam ni vaš oče nič povedal, zakaj vas kličem?«

»Ne,« je odvrnil fant, »dejal je, da mi boste vi sami povedali.«

Z boleštno trpkostjo je zrl Bregant na mladeniča. Takega sina bi si sam želel. Nato je dejal:

»Izvolite sesti! Govoriti želim z vami nekaj zelo resnega.« In med tem ko je mladi Klemenčič sedel, je Bregant nadaljeval: »Govoriti hočem o vaši bodočnosti, Boris. Kaj želite postati?«

Fantu je šimla vsa kri v glavo. Dejal je:

»To je vprašanje, o katerem sva z očetom že večkrat razpravljala, a se žal v vseh podrobnostih ne strinjava. Jaz bi želel postati trgovec — to mi je menda prirojeno. Že kot paglavček sem bil srečen, če sem smel plezati po skladovnicah lesa našega podjetja, ali pa se voziti na vaših tovarniških avtomobilih. Toda želim si si višje, ne le do položaja navadnega knjigovodje. Postati bi hotel zares trgovec, kakor je moj oče, ali kakor ste vi, gospod Bregant. Toda vse te moje želje so le sanje. Oče mi je dejal, da nima vsak trgovec sreče, da bi dobil tak položaj, kakršnega ste vi dali njemu, pa če je tudi še tako sposoben. Zato sem se pač moral vdali in postal bom, kakor oče želi, inženir.«

Smehljaje se ga je Bregant poslušal in bil je ves srečen, ko je slišal, kako navdušeno govori Boris o trgovskem poklicu. In brez zavlačevanja mu je dejal:

»Tudi jaz sem včeraj govoril o tem z vašim očetom in sem ga prepričal, da bi kot inženir težko dosegel tak položaj, kakršnega morete kot trgovec. Zato mi recite, Boris, ali bi radi študirali trgovsko visoko šolo?«

»Kaj bi dejali človeku, ki ima zmerom strgane nogavice in mu zmerom manjka kakšen gumb na površniku?« Naj se prej ko mogoče oženi.«

Naivno

Jožetova mati piše pismo. Pa vpraša svojega sina:

»Povej, no, katerega smo danes?«

»Ne vem,« pravi Jože.

»Saj imaš vendar časopis v žepu,« se začudi mati.

»Že res, a ta je od včera,« ji pojasni sin.

Skoda

Mož: »No, zdaj sem se naposled vendar iznebil revmatizma.«

Zena: »Skoda, zdaj nikdar več ne bom vedela, kakšno bo vreme.«

To še ni nič

»Jaz sem videl pianista, ki je imel eno samo roko.«

»To še ni nič. Jaz sem pa slišal peveca, ki sploh ni imel glasu.«

Prisebnost

»Ko je zadnjič v cirkusu lev planil iz kletke in skočil proti tribuni z občinstvom, je moj prijatelj pokazal, da je res pogumen.«

»Kaj je pa storil?«

»Skočil je v prazno levjo kletko in zaprl vrata za seboj.«

Priznanje

Dva stara prijatelja se po dolgem času srečata na cesti. Pogovarjata se o tem in onem, naposled pa vpraša prvi drugega:

»Ali je res, da si se prejšnji teden poročil?«

»Res,« mu prikimata prijatelj. »Veš, kot sames se nisem dobro počutil ne doma ne zunaj doma. Zdal ko sem se poročil, se pa vsaj zunaj spel dobro počutim.«

Mrzla prha

»Ljubček, kaj naj ti kupim za rojstni dan?« vpraša žena svojega moža.

»Nič,« se razjezi mož, »saj sem šele včeraj plačal zadnji obrok dolga, ki si ga naredila za moj lanski rojstni dan.«

Pozno spoznanje

»Minka, zelo žal mi je, a priznati ti moram, da nimam niti počenega groša v žepu.«

»Za božjo voljo, potem sem te res vzela iz ljubezni.«

KULTURNI TEDNIK

Iz slovenske knjižne produkcije

»Pavel Kunaver: Skozi led in snež. Povest za mladino. Z risbami opremil akad. slikar Marij Pregel. Izdala Nova založba. Strani 142, cena 48 lit. — Pavel Kunaver se je v zadnjem času lotil naloge dati slovenski mladini v pripovedni obliki poučne spise z različnih področij. Po knjigi o zvezdah je izdal zdaj po razmeroma kratkem presledku pri Novi založbi novo tako delo, ki se pa vendar znatno razločuje od omenjenega. Tokrat si je razložil izbrano poučno snov zamislil pisatelji izbrano poučno snov zamislil v docela literarni obliki. Kajti knjiga »Skozi led in snež« je vsaj toliko povest kakor poučno delo. Povest je neposredna značaja in nas vodi skozi Sredozemlje in Atlantik in v Arktiko. Pisatelji spremila Slovenca Jožka Hribarja, katerega starši izgube svojo domaćino na Dolenjskem in pride v Trst, na njegovi poti je mornarčka na ladnici do Neapla in Vezuva. Potem krene ladnica proti Gibraltarju, kjer zapusti Sredozemsko morje in pluje okoli Portugalske in Španije v Amsterdam in London ter mimo Islanda, kjer se Jožko pridruži raziskovalcem ledenih puščav največjega otoka na svetu, Grönlanda. Kunaver povezuje poučno snov tega potovanja z zgodovinskimi, da se nam včasih zazdi, ko da beremo Jacka Londona včasih pa dosti podobno za povest le malo

preveč očitno. Toda to ne moti posebnosti in ker je v celoti zgodbi tudi mnogo vzgojnega, ostane njena notranja vrednost neokrnjena. Tu vidimo zlasti, kako se mladi mornar pri delu na ladji utrjuje v svojih močeh, pa tudi v zvestobi in požrtvovalnosti, v značilni in spoznanju prave smeri in naide potem svojo življenjsko srečo. Tako spada ta nainovetša, slovenski mladini namenjena knjiga, med res prikuone publikacije sodanje vojne dobe, zlasti tudi se, ker jo lepo izpopolnjujejo Preglieve lepe ilustracije.

»Osmo knjiga »Police za male. Tiskovna zadruga je izdala kot osmi zvezek svoje mladinske knjižne zbirke Police za male Vide Rudolfove (Stane Vinškove) pesmi »Sončece, si!«, katere je opremil z ilustracijami Sasa Dobrila. Knjižica na 48 straneh, ki je po obliki in opremljenosti prejšnjih, nudi mladini pesmi ki se sicer ne odlikujejo po posebni umetniški vrednosti, razen nekaterih boljših, ki pa uteleajo s svojo bolj pripovedovalno vsebino le vzbuditi zanimanje pri tistih, katerim so namenjene. Zelo množične ilustracije Sasa Dobrila ustrezajo nekako nivoju pesmi Rudolfove in zbirko poživljajo. Mladinska pesnica Vida Rudolfova je bila doslej znana le pod psevdonimom Stana Vinškova in je to njeno prvo samostojno izdano delo.

»Druge Budakovo delo v slovenščini. Ljudska knjižarna je izdala v svoji zbirki Nasa knjiga predlanskim in lani

v dveh delih veliki roman hrvatskega pisatelja Mileta Budaka »Ognjišček v prevodu pesnika Severina Salija. letos pa še njegov roman »Musinka« v prevodu istega prevajalca. Kakor »Ognjišček, ki si je že utrla pot tudi v druga slovska, tako izvira tudi zgodba »Musinke« iz Like. Hrvatska Like je še vedno svet nekakšne prvobitnosti prirodnega življenja z izredno močnimi notranjimi in zunanjimi človeškimi zoni. skratka svet, kakršnega na slovenskih tleh že ni več. Sali je delo tudi jezikovno približal slovenski domačnosti.

»Nerjaveče jeklo in zobna protetika. Dr. Milan Perko je izdelal pod tem naslovom prvo slovensko znanstveno delo s področja zobozdravilstva, ki pomeni že samo v tem pogledu pomembno znanstveno pridobitev za Slovence. Poseben pomen je pa še tudi v tem, da ustvarja in utrjuje zobozdravilsko in zobotehnično terminologijo. Tako se počasi osamosvojujemo celo na področjih, ki segajo v podrobnejšo specializacijo.

Pregledna proslava za Primorje. V tržaškem radiu, ki ima zdaj tudi slovenske oddaje, je dr. Tine Debeljak predaval ob 60-letnici o pisatelju dr. Ivanu Pregliju in njegovem delu, posebno o tistem, ki je začelo s Tolminkeskega in ostalih primorskih pokrajin. Tako je tudi Primorska, čeprav še skromno, proslavila Pregliev pomembni življenjski jubilej.

»Z obraza mu bereš...«

»Z obraza mu bereš, kakšen človek je.« Kolikokrat v nemarno izrečemo to plosko resnico, ne da bi se je prav tvevali. In vendar je res: obraz je tisto, kar človekove duše.

Pri otroku te preseneti, da se lahko takoj po prejemnem smehu presunljivo zaječe. V življenju je pa tako, da se veselje in žalost nenehoma menjavata kakor sonce in dež v naravi, in se zrcalita v človekovem obrazu. Kakor barometer nam obraz kaže lestvico vremenskih občutkov pri človeku. Obraz nam pripoveduje v zgovorni govorici. Tipljenje nam zariše v obličje globoke gube, vedrina pa ohranja gladko, jasno čelo. Brezsrčen človek na obrazu nosi pečat svojih neljubeznih lastnosti. Uslužbenec po navadi prebere razpoloženje svojega šefa iz mišične igre njegovih obrazov, mlademu zaljubljenju pa nedolžni smehljaj ljubljene dekleta pove brez besed, da je bila njegova snubitev uslišana.

Dinamika mišic je nesporen dokaz, da je med našim bistvom in našo zunanostjo tesno sodelovanje, da se hkrati z našo zunanostjo izpreminja tudi naša duševnost. Tako postane obraz res zrcalo duše. Kakor v odprtih knjigah beremo v njem čednosti in pregrehe, inteligenco in neumnost, srečo in trpljenje. Črte našega obraza se odlikujejo tako, da ustrezajo našemu duševnemu počutju v tistem trenutku ali v tisti življenjski dobi. Zato z obraza ne preberemo samo trenutnega razpoloženja, temveč tudi značaj in zgodovino človeka sploh. Znan filozof Spinger pravi, da v enem svojih del o neki svoji učenci, ki je imela do svojega štirinajstega leta skoraj klasično plemenit obraz. Kmalu nato so se v njenem značaju pokazale nelepe poteze in bilo je presenetljivo in strašno videti, kako je njena duševnost razdejala lepoto njene obličja, izvirajoča dotlej prav iz njene nedolžne, nepokvarjene duše.

»Vsak človek nosi v svojem obrazu popis svojega telesa in svoje duše,« piše znanstvenik Carrel v svoji slotti knjigi: »Človek — neznan bitje.« Fizionomika, veda o človeškem izrazu, je stara že več tisoč let. Prve zapise o njej dobimo pri Aristotelu,

ki je skušal v primerjavi človeškega obraza z nekaterimi živalskimi razbrati njegovo skrivnost. V osemnajstem stoletju je pa skušal švicarski duhovnik Lavater s precej primitivnimi poskusi dokazati odnos človekove notranjosti do zunanosti.

Lavatrov sodobnik je bil nemški zdravnik Franc Jožef Gal; ta se je z vso vneto posvetil možganski anatomiji. Prišel je do zaključka, da je med človekovo duševnostjo in obliko človeške lobanje neki odnos in da iz oblike lobanje razberemo lahko tudi nekatere človeške lastnosti.

Novejša raziskovanja na tem področju pa odklanjajo to lokalizacijo. Znanost je v spoznanju pomembnosti velikih možgan ubrala čisto novo pot, ki se opira na poskuse in odklanja samo domneve.

Govorica obraza je ujeta predvsem v igro mišic. Gibi obraznih mišic, način, kako so mišice napete, njih igra, vse to daje obrazu neki določen izraz, ki postane s časom trajen in nam zato tudi točno izdaja vsa telesna in duševna občutja. Izkušen zdravnik, ki je hkrati fizionomik in psiholog, že po izpremembi mišic na bolnikovem obrazu sklepa na določeno bolezen, in ugotovi, ali se je bolnikovo zdravje poslabšalo ali izboljšalo.

Velik delavec na področju bolniške fizionomike je bil freiburški profesor Karl Baumgärtner, ki je leta 1883. prvič izčrpno opisal tipičnost izprememb na bolnikovem obrazu pri določenih boleznih. Tako na primer nekatere želodčne in črevesne bolezni začrtajo bolniku določene, trpeče črte okrog ust. Vnetje trebušne mrene vtišne bolnikovemu obrazu značilen pečat, ki ga na prvi pogled spozna vsak izkušen zdravnik. Prav tako pa tudi jetnika, rak in nekatere dolgotrajne bolezni v naše obraze začrtajo izdajalsko sled.

V vsakem človeku je nekaj fizionomika, zato ni odveč, če si pri naših slučajnih in dobrih znancih ogledamo ne samo obraz in njega zunanjo krinko, vpljudnostni smehljaj, temveč tudi izraz obraza. Morda nam bo ta izraz kdaj dragocen kazipot, kadar bo šlo za važne odločitve.

(T) trije modeli so risani izrečno za »Družinski tednik« in niso bili še objavljeni. Tri svetle poletne obleke iz svile ali šanlunga. Prvi dve imata drobne gube, tretja pa zelo globoke. Lahko so tudi iz vzorčastega blaga. Nosimo jih lahko ves dan, dopoldne in popoldne, ker niso izrazito športne.

nju. Sicer ima pa vsaka mati željo in instinkt, da otrok mora živeti. V mestih, kjer so ogrevalniki, se to skoraj vselej posreči, drugače je pa na deželi. In vendar tudi v dokaj primitivnih razmerah lahko nedonoščka ohrani. Obložimo ga s primerno toplimi termoforji, če teh ni, pa s segreto opeko, zavito v krpe ali s steklenicami, ki je v njih topla mivka. Važno je le, da je toplota enakomerna in da ne pojenja. Nedonošček je namreč v takšnem gnezdu nekako tisto, kar je piščica v jajčku pod kopljo. Če je mati ali negovalka potrpežljiva in otroka tudi redno vsako uro hrani, se nedonošček kmalu popravi.

Donošeno dete tehta okrog treh kil ali tudi več, je 50 cm dolgo, ima lase določene barve, nohti so na nogah in rokah razviti in trdi, prav tako hrustanec v ušesih in nosu. Joka krepko in glasno, dobro sesa, pravilno in

lahko diha, skratka je popolnoma razvito. Nedonošček pa ima mehke nohte, nedoločeno barvo las, s težavo sesa in pije, je vse bolj zaspan kakor dojen otrok, manj tehta in manj meri. Vse to pa nedonošček pri skrbi negi kmalu nadomesti.

Napačno je mnenje, da dete, rojeno s sedmimi meseci živji, z osmimi pa umrje, če preje ne, pa čez osem let. Vse to so vraže. Čim dalje je dete v materinem naročju, tem večja je verjetnost, da bo ostalo tudi po prezgodnjem porodu živo in da bo dovolj odporno. Zato je vsak dan v življenju noseče matere za otroka silno dragocen, zato se mora vsaka noseča mati zavedati, da s skrbno nego in počitkom ne koristi samo sebi, temveč predvsem otročiču pod srcem, ki bo v življenju gotovo imelo boljše pogoje za obstanek, če se bo že rodilo zdravo in odporno.

Ali mode ni več?

Včasih dobimo iz kroga naših bralk pisma z očitki, da prenamo pisemo o modi, dobivamo vprašanja, ali mode ni več, ker tako malo o njej slišimo in beremo. Skoraj v zadregi je človek, kaj naj bi na takšna vprašanja odgovoril, da bi bilo resnično in čisto primerno.

Vsekako mode v prejšnjem pomenu besede res ni več. Tiste mode, ki so si jo lahko privoščile samo razvajene, brezdolne ženske, tiste mode, ki smo jo vselej imenovali samo v zvezi z modnimi muhami, razkošnimi blagovi in modnimi norčijami. Takšne mode danes ni več, ker smo jo preživeli, ker v našem današnjem življenju ni mesta zanj.

Vendar moda ni izumrla, še davno ne. Kaj bi pa tudi ženske brez mode? Čeprav jim danes moda ne pomeni več tistega, kakor njega dni — zato so časi prešli — vendar je v vsaki pravi, pristni ženski še tista žilica, ki zatrepeta v nas, če vidimo ljubek klobuček ali čedno blago, v duhu pa tudi že iz njega ukrojeno in sešito oblečko.

Moda torej še živi, samo izpremenila se je. In glejte, njej na čast moramo priznati, da se je prerodila na bolje. Dostopna je vsaki, ki ima nekoliko potrpljenja in dobre okusa. Sama preproščina je je, toda vendar je ohranila svoje prazne dostojanstvo, tako da tudi za skromnim krojem diha iz obleke lepota čistih črt, tista lepota, ki so jo klasiki tako ljubili.

Ni dolgo tega, kar sem slučajno zašla v neko veletrgovino z modnim blagom. Bila sem nekoliko presenečena, videč, da so vse police polne in

da stoje pod njimi ženske — kakor v mirnem času — in izbiračo, primerjajo, hvalijo, preizkušajo. Tisto posebno, nedopovedljivo ozažje je vladalo tu, tisto vznícenje, ki ga občutimo povsod, kjer se nekaj kuje in snuje, povsod, kjer stvariteljska iskra ne počiva. Tedaj sem tudi spoznala, da moda še ni izumrla, ne, samo drugo, čisto primernejšo pot je ubrala.

Ne bi bila ženska, če me ne bi tok potegnil v svoj vrtinec. Nehote sem tudi jaz stopila k tej ali oni polici in potipala, če že ne z roko, pa z očmi, to ali ono balo blaga, ki mi je bilo posebno všeč.

Mnogo lepega je še, tako da človek kar težko verjame, da so to nadomestki. In če že so nadomestki, so pač tako izvrstni, da vsaj na pogled čisto nadomeste drage svile nekdanjih dni.

»Ali je pa tudi pralno?« sem vprašala nekega starejšega gospoda, ki je rezal gospodični poleg mene lepo, bejgebarvno svilo, na las podobno nekdanji čisti svili. In tudi mekala se ni, kar je gotovo pri vsakem blagu zelo važno.

»Pralno je, toda prati morate znati,« mi je odgovoril prodajalec. Že od nekdanj sem vedela, da so prodajalci diplomati, danes morajo biti pa še vse bolj, kakor kdaj koli poprej.

Kaj vse sem videla? Težke, temne svile za popoldanske obleke, okrašene s pikastimi črtami. Nehote vidim v duhu elegantno obleko, ki ji ni treba nobenega posebnega okrasja, ker je blago že samo po sebi dovolj lepo, da obleka učinkuje. Mnogo je tudi umetne šantunske svile v pastelnih barvah, od svetlosive, beige in nebesko sinje do temnomodre. Primerna je za preproste poletne obleke za pasje dni.

Oko mi je obstalo tudi na ljubkih pralnih svilah za osebno perilo. Koliko nežnih vzorčkov, koliko ljubkih barv, od svetlozelenih, svetlozelenih in rožnatih do snežnobele. Drobni cvetlični venčki, razsute cvetlice, majhni šopki, vse to bo krasilo kombinacije in ljubke nočne srajčke, sešite iz tega blaga. Marsikatera bo kupila rajši nekaj takšne svile in si sama sešila nekaj garnitur, kakor da bi kupovala drag svileni triko, ki je sicer tudi zelo praktičen, pa ga je precej težko dobiti. In če človek nekaj sam naredi, ga delo in izdelek tudi bolj veselita, kakor če kupi že narejeno garnituro v trgovini.

Za športne srajčke, ki jih nosimo k dopoldanskim kostimom, sem videla izredno ljubke drobnokockaste vzorčke, v sinjih odtenkih, pa tudi v sinje, rdeče črnih kvadratikih. Ta blaga so tudi kakor nalašč za naše malčke.

Celo delen za dečke in še nekaj močnega platna za kopalno obleko

dobiš, če imaš srečo in če dolgo vohljaš. Tudi za prvoobhajance in prvoobhajanke mamice ne odhajajo praznih rok, in birmanci in botri bodo prišli na svoj račun. Za dečke že vidim bluzice iz snežnobelega kakor bela krema nežnega pikeja, za deklice, je pa tudi še dosti bele svile, ki ni posebno draga in ki pozneje iz nje lahko sešijemo ljubke prazne bluzice.

Težja blaga so prav tako na pogled zelo čedna, toda v rokah jih nisem imela. Nedvomno niso slaba, imajo pa eno napako, da moras zanje odtrgati preveč točk. Točke so pa Ahilova peta marsikatera navdušene kupovalke. Kolikokrat sem slišala vzdihniti to ali ono, ko je pogledala na svojo nakaznico in ugotovila, da bi sicer silno rada kupila »svilco« za obleko ali bluzo, toda kaj, ko nima več dovolj točk. Prodajalec sicer sočustvuje, toda omečiti ga ne morejo ne prošnje, ne vzdih, zakaj dolžnost je dolžnost.

Kakor koli že, moda še živi, z vsako pomladjo se vrača, vsakokrat nekoliko drugačna, letos vsekako prikupna in ne predraga. S.

IZ STAREGA NOVO

Danes je blago drago, zato naj vsaka mati skuša otroka obleči v stare, predelane obleke, kar je pa prej potrošila denarja za novo blago, naj ga porabi za hrano, ki je posebno v nežni detinski dobi zelo važen činitelj za otrokov razvoj.

Posebno dobro se da predelati obnošena moževa obleka za otrokovo obleko. Najprej moramo staro obleko čisto razparati. Tista, ki je vajena predelovanja, dobro ve, kako nepriljetno je, če mora parati in likati tedaj, ko že kroji. Pri paranju pazimo, da blaga ne zatrgamo ali prerežemo. Ko razparamo gumbnice, jih sproti nekoliko pošijemo, da se pri pranju ne parajo dalje.

Zdaj iztememo ves prah — presečene boste, videč, koliko se ga je

po gubah nabralo — blago dobro izsečkamo in nato operemo. Blago najprej nekoliko ur namakamo v mrzli vodi, nato ga dobro pretlačimo, da iztisnemo iz njega glavno umazanijo. Zdaj pa pripravimo toplo čisto vodo, ji dodamo nekoliko sode, namilimo blago in v tej vodi dobro izperimo. Naposled ga do čistega izplahnimo in le malo ožamemo, da se preveč ne zmehča. Če namreč mokro volneno blago preveč zmekamo, ga ne moremo nikoli več popolnoma zlikati. Blago sušimo med dvema tenkima krpama na zraku, ne v bližini peči in ne na soncu. Zlikamo še vlažno blago, in sicer narobe.

Preden začneš krojiti, pregled dobro vsak kos. Podrži ga proti svetlobi, da boš videla, kje je blago preplezano in obrabljeno. Pri hlačah je skoraj zmerom zadnji del neuporaben. Če hočemo narediti kratke hlače, jih ukrojimo s spodnjega konca. Če so preoke, vstavimo v notranjem šivu trikotnik. Suknja je na komolcih po navadi najbolj obrabljena. Rokavček urežes iz rokava: položi kroj ob notranjem šivu in odreži ob zunanjem, da odpadejo obrabljeni mesta. Če je hrbtni del zgoraj ob ovratniku ponošen, položi kroj na spodnji rob. Ko krojiš sprednji del, položi kroj tako, da se novi žep krijejo s stariimi, vse drugo naj se pa ravna po legi. Pazi na gumbnice. Če je sukinja majhna, odreži preluknjani kos. Če blago obrneš, prišij gumbne na sešite gumbnice, nove pa naredi na drugi strani. Če morajo pa gumbnice ostati na stari strani, jih lepo izdelaj. Ovratnik in druge dele dobiš iz odrezkov hlač, stari ovratnik pa navadno ni uporaben, ker je preveč oguljen.

Preden prišiješ podlogo, dobro zlikaj šive narobe. Samo našitke nad žepi in spredaj likamo na lice z mokro krpo. Zapomni si, da je pri moških oblekah likanje posebno važno, lepo zlikana obleka se zdi kakor nova, čeprav je že več let stara. Nova, slabo zlikana obleka, pa prav nič dobrega vtisa ne naredi, čeprav je sicer blago drago in lepo. Če se blago na dokončani prenarejeni obleki kje svetli, ga polikamo skozi mokro in ožeto krpo, para bo odstranila lesk in blago bo spet kakor novo.

Moški imajo radi - moški sovražijo

Moški imajo radi vitke ženske, vendar ne suhe. Ne marajo pa slišati, kako si vitkost ohraniš.

Radi imajo parfum, a biti mora dober. Brž ko parfum preveč sladkobno diši, jih začne boleti glava in postanejo slabe volje.

Moški imajo radi ženske, ki imajo lep, mil, tih glas. Vsaka ženska, ki ima visok, hreščec glas, bi morala paziti, da si takšen glas vsaj nekoliko popravi in ga naredi blagovzvočen. Posebno pri telefonu lahko postane visok, hreščec glas zelo zopr.

Moški razvrščajo novrno oblečene ženske z razmršenimi lasmi. Sovražijo pripovedovanje brez konca in kraja, površnost pri govorjenju, pri kuhi, pospravljanju, jok in predvsem — slabo napete nogavice.

NAS NAGRADNI NATECAJ

Količek za praktične gospodinje

Za vsak prispevek, objavljen v tej rubriki, plačamo 10 lir

Makaroni s pikantno omako

Na maslobi zarumenj droben sesekljano čebulo, petšili in malo česna in napravi z malo moke svetlo prežajanje, dodaj mu precej francoske gorčice in sesekljanih kapov. Vse to zalij in dodaj 1 jušno kokošo. S to omako potem polij makarone ki si jih preje skuhal v slani vodi in odcedila. Jed je še pikantnejša, če jo potreseš z nastrganimi parmezanom.

A. D.

Rezine iz koruznega zdroba

V poldrugem litru slanega kropa vsuj 1/2 litra koruznega zdroba in ga kuhaj 20 minut, medtem pa ves čas mešaj. Kuhano stresj v podolgovato posodo in pustj ohladiti nato na ohlajeno zreži na prst debele rezine, jih speci na olju in serviraj s špinarčo ali kakšno drugo prikuho.

A. D.

Koruzni močnik

Na kondenziranem mleku zakuhaj toliko koruznega zdroba, da dobiš gostljat močnik, ki ga osoliš in osladiš po okusu. Temu dodaj precej sesekljane pečurke in žlico olja. Tak močnik je prav izdatna večerja.

O. M. Lj.

Za vsak prispevek, objavljen v »Količek za praktične gospodinje«, plačamo 10 lir. Znesek dvignete lahko takoj po objavi v naši upravi. Po pošti pošiljamo šele takrat, ko se nabere več takšnih nakazil. — Prispevke naslovite na Uredništvo »Družinskega tednika«, Količek za praktične gospodinje, Ljubljana. Poštni predal 253.

NEDONOŠČEK

Nedonošček je novorojenček, ki ni donosen, ker se je rodil prezgodaj. Normalno nosi mati dete pod srcem 280 dni, torej devet mesecev. Če se pa rodi dete prej, ni do konca donosno. Takšen novorojenček je vsekako na slabšem kakor donosni, saj nima sam dovolj telesne toplote, da bi ga grela, je bolj ali manj slabo razvit in tudi manj odporen. Vendar nedonošček zaradi tega še ni obsojen na smrt, kakor mislijo nekateri starokopiteži. Danes velika večina nedonosnih otrok živi in se popravi, tako da po preteku enega leta nič ali skoro nič ne kaže na njegovo prezgodnjo rojstvo.

Prav tako so škodljivi v nosečnosti dolgi skoki, pa tudi razna huda duševna razburjenja pri občutljivi ženski lahko sprožijo prezgodnji porod. Pri drugih ženah je pa spet maternica tako šibka, da ne vzdrži naraščajoče teže in ne more donositi. Takšno maternico podpremo z različnimi trebušnimi pasovi in jo tudi okrepimo s primerno prehrano, ki je v njej dosti vitaminov.

Nedonošček je na pogled kaj klavirno bitje, kar pa ne sme nobene matere tako oplašiti, da ne bi storila vsega, da bi ga ohranila pri življenju.

DARMOL
najboljše odvajalno sredstvo